Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, ...АДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...оной ...гарана | № 22 (16545) | 1984 оной январиин 26, четверг | Сэн 3 мүнгэн.

НАУЧНА УНШАЛГАНУУД

Академик С. П. Королевой, замбуулинай дайдые түрүүлэн шэнжэлжэ эхилһэн бусад совет эрдэмтэдэй дурасхаалда зорюулагдаһан жэл бүриин заншалта уншалганууд январиин 24-дэ Эрдэмтэдэй байшан соо эхилбэ.

Академик В. С. Авдуевский болон физико-математикын эрдэмэй доктор Л. В. Лесковой хэһэн элидхэл замбуулинай дайдые шэнжэлгын мүнөөнэй асуудалнуудта зорюулагдаһан байгаа. Замбуулинай хэлхээ холбооной хэрэгсэлнүүдые, сагай уларил шэнжэлгын түхеэрэлгэнүүдые саашадань нарижуулан һайжаруулха тухай элидхэл дотор хэлэгдэбэ. Ойрын ерээдүйдэ эдэ бүгэдэ ороной ажахын ба соёлой ажабайдалые хүгжөөлгэдэ бүри ехэ туһа хүргэхэ юм. Газарай ноосэ баялигуудые, оршон тойронхи байгаалине шэнжэлгэдэ замбуулинай арга боломжонуудые хэрэглэлгэһээ айхабтар ехэ аша туһа абтаха байна.

Эрдэм-шэнжэлгын техникын урагшаа ямар ехэ дабшалта хэһыень космонавтнууд А. Н. Березовой болон В. В. Лебедевэй «Салют-7» гэжэ станци дээрэ долоон һара соо хэһэн хүдэлмэриин дүй дүршэл элирхэйлэн харуулба.

(ТАСС).

[«ПРА]ВДА» ГАЗЕТЫН АСУУДАЛНУУДТА Ю. В. АНДРОПОВОЙ ҮГЭҺЭН ХАРЮУНУУД

...хоорондын ...лтэй ямар... ...гүй ха, бу... ...хэ байдал... ...юулгүй бо... ...э баталам... ...ПА-гай бо... ...гэлбэрилхы ...үедэ хөө... ...Энэмнай ...тобшолол ...мта байха... ...рэхи тон ...уу шанга ...тагаанууд, ...лэһэн бай... ...зандаа. ...үүдые та... ...пэнһээ хой... ...ехэ аюул... ...лоо аал? ...инай эли ...л улам ур... ...манай сэг... ...тухай Ев... ...нон хүнүү... ...наагаа зо... ...эли то... ...бшуу. Ев... ...доһон аме... ...Холбоото ...һэдыньшье ...бэхижүүл... ...эгэй бүлюу ...тала тээ... ...зорилго ...юугай хэм... ...ябадалда ...гээшэ. ...нүүдэй Ев... ...е гансаашье ...ин полити... ...улам ехэ ...зэбсэгүү... ...а горитой... ...н үг зорил... ...үүдые та... ...Гүрэнүүд ...аанууд бу... ...ай түгшүү... ...оо ха юм. ...нимэ эрь... ...харюусал... ...Штадуудай ...Америкын

захиргаан дааха ёһотой. Тэрэнние НАТО-гай оронуудай правительствануудшье мүн лэ дааха ушартай. Юуб гэхэдэ, тэдэ өөһэдынгөө арадуудай хүсэл эрмэлзэлые тоонгүй, өөһэдынгөө газар дээрэ американ ракетэнүүдые абаһан байна бшуу.

Дүтын Зүүн зүгтэ арабуудта эсэргүүгээр Израилиин зэрэхэг түримхэйшүүлтэй хамта американ солдадуудай дайлалдажа байхадань, США-гай сэрэгэй кораблинууд болон авиациин Ливанай город болон тосхонуудые үнэһэн тоброг болгожо байхадань дэлхэй бүри аюулгүй болоо аал?

США-гай захиргаанай тэндэхи бүрин эрхэтэ гүрэнүүдэй бэеэ даанхай байлалда добтолго хэжэ байһан Түбэй Америкэдэхи байдал улам шахардуу болоно. Дэлхэй дээрэ «аюултай юушье болоногүй» ха гээд баталдаг хүнүүд Гренада тушаа Америкын зэрэхэг түримхэй ябуулгануудые хүн зоной ухаан бодолһоо гаргахые һэдэнэ бэшэ аал? Тэндэхи арадай засагуудые унагаажа, бүү зэбсэгэй хүсөөр хүн зоной үзэн ядадаг зонхилогшодые — США-гай табималнуудые бусааха һэдэлгэтэй Холбоото Штадуудай байһаниинь эли болоно ха юм. Эдэ бүгэдые «хүнэй эрхэнүүдэй түлөө тэмсэл» гэжэ Сагаан байшанда нэрлэдэг байна. Энээнһээ ехэ муу муухай, һэнгэргүй ябадалые һанаанда оруулхань бэрхэтэй.

Дэлхэйн бусадшье районуудта империалис зэрэхэг добтолгонууд хэгдэжэ байнхай. Бодото байдалнай иимэл гээшэ. Тэрэ шахардуу шанга, тон аюултай. Тэрэниие тоонгүй байжа яашье болохогүй.

Дэлхэй дээрэхи мүнөөнэй байдал Америкын хүтэлбэрилэгшэдэй мэдүүлгэнүүд дотор ямар зорилготойгоор зорюута тад ондоогоор харуулагданаб гэһэн асуудал гарана. Нэн түрүүн Вашингтоной милитарис политикаар арадуудай үлэр бүри улам ехээр һанаагаа зобожо байһан ушарые сагааруулха, энэ политикада эсэргүү, улам шангадажа байгаа ябуулганудые болюулхын тула эдэ хэгдэдэг байна бшуу.

Дэлхэйдэ тохёолдоһон аюулые хүнүүдэй хаа хаанагүй һайнаар ойлгодог, энэ аюул хаанаһаа гаранаб гэжэ тэдэнэй ойлгодог ушар хадаа тон ехэ удха шанартай баримта болохооролл болоно. Эб найрамдалай түлөө хэдэн миллион хүнүүдэй тэмсэл — энэмнай мүн лэ мүнөөнэй үе сагай зайлашагүй бодото байдал болоно ха юм.

АСУУДАЛ: США-гай президент эндэ һаяхан совет-американ хөөрэлдөөнүүдэй аша туһа тухай хэлэһэн байна. Тэрэнэй хэлэһэн үгэ дотор «хүсэн ба хөөрэлдөөн зэргэ оршон ябана» гэһэн үгэнүүд бии. Энээндэ Та ямараар хандана гээшэбта?

ХАРЮУ: Хөөрэлдөөнүүдэн аша туһа болон таарамжатай байһан тушаа бидэнние этигүүлһэнэй хэрэггүй. Энэмнай манай политика болоно. Теэд хөөрэлдөөн адли тэгшэ эрхын үндэһэн дээрэ, харин Р. Рейганэй дурадхаһанай ёһоор бэшэ, хүсэрхэлгын харaa бодолһоо бэшээр эрхилэгдэхэ ёһотой. Хөөрэлдөөнүүд гансал хөөрэлдөөнүүдэй түлөө хэгдэхэ ёһогүй. Тэрэ тодорхой хэлсээнүүдые баталхын түлөө хэгдэхэ ёһотой. Тэрэниие үнэн зүбөөр ябуулха хэрэгтэй, харин өөһэдынгөө харата зорилгонуудай түлөө тэрэниие хэрэглэхэ гэжэ һэдэһэнэй хэрэггүй.

Америкын хүтэлбэри хүсэрхэлгын харaa шэглэлтэйгээр, заналга болон баадхалгын харaa шэглэлтэйгээр бидэнтэй хөөрэлдөө хэхэ гэһэн өөһэдынгөө һэдэлгэнүүдһээ арсаагүй зандаа. Энэнь бүхы юумэн дээрэһээ элеэр харагдана. Иимэ хандалгые бидэ эрид шууд буруушаанабди. Үнэн дээрээ «хүсэрхэлгын дипломати» бидэнтэй ябуулха гэһэн бүхы һэдэлгэнүүд хэзээдэшье аша туһа үгэхэгүй.

Хөөрэлдөөнүүдые имагтал хөөрэлдөөнүүдэй тула хэхэ гэһэн һанал бодолдо мүн лэ эгээл иимээр бидэ хандадаг гээшэбди. США-гай мүнөөнэй захиргаанай иимэ харaa бодолтой бидэ урданьшье ушарһан байхабди. Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ Европодохи ядерна буу зэбсэгүүдэй талаар Женевын хэлсээнүүд тухай һануулха дуран хүрэнэ. Хоёр жэл шахуу США-гай түлөөлэгшэд Женевэдэ хооһон ярилдаа хэһэниинь мүнөө хэнэшье нюуса бэшэ ха юм. Харин тэрэл үедөө түрүүшын, сохилтын ядерна шэнэ ракетэнүүдые бодото дээрэнь Баруун Европодо тараан тодхохо ябадалда Вашингтон бэлэдхэл хэжэ байгаа ха юм.

Эдэ бүгэдэ ямар харюутай байхаб гэжэ бидэ нэгэнтэ бэшэ һануулга хэһэн байнабди. Американ тала өөрынгөө гарнуудаар Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүдые үгы хээ, тиигэжэ СССР болон США-гай хоорондохи хэлсээнүүдтэ тон ехэ хохидол ушаруулаа гээшэ. Харин мүнөө США хөөрэлдөөнүүдэе һэргээхээр, Женевэдэ бусажа ерэхээр бэлэн гэжэ Холбоото Штадуудай президент мэдүүлжэ байна бшуу.

Магад американ тала өөрынгөө хэһэн юумэ ойлгоо гү, хөөрэлдөөгөө һэргээхэ гэхэлээ, өөһэдынгөө буруу харaa шэглэлые хубилгахаар бэлэн гээшэ гү гэһэн асуудал гаража ерэнэ. Тиимэ бэшэ, иимэ хубилалтанууд болоогүй. Президентын хэлэһэн үгэ дотор нэгэшье шэнэ һанал бодол, илангаяа Европодо ядерна буу зэбсэгүүдые хизаарлаха асуудалааршье, мүн бусад асуудалнуудааршье шэнэ ямаршье дурадхалнууд огто үгы байха юм. Иимэ юумэн Американ харaa шэглэлдэ оройдоо үзэгдэнэгүй.

Би энээн тухай хэлээ һэм. Адли тэгшэ эрхын ба аюулгүй байдалай гол ёһын үндэһэ һуури дээрэ ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, хорооха тухай үгээ ойлголсолгонуудые туйлаха зорилготойгоор хөөрэлдөөнүүдые хэхын тула али бүхы арга боломжые хэрэглэхээр бэлэнбди гэжэ үшөө дахин тэмдэглэхые хүсэнэб. Зүгөөр хөөрэлдөөнүүдые хэхэл һэмди гээд хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадахагүйбди, бидэнэр тээшэ, манай союзнигууд тээшэ шэглүүлэгдэһэн шэнэ ракетэнүүдэй Баруун Европодо тодхогдон табигдаагүй байһан юумэндэл хэбэр үзүүлхэгүйбди. Иимэ хөөрэлдөөндэ хабаадахагүйбди.

Гэхэтэй хамта имагтал бүтэмжэтэй һайн, али алиндань таарамжатай үндэһэ һуури дээрэ Европодохи ядерна буу зэбсэгүүдэй асуудалые шиидхэхээр Советскэ Союз бэлэн юм гэжэ баталхые хүсэнэб. Энээнэй тула нэгэл юумэн хэрэгтэй — үшөө орой болошоогүйдэнь, «Першинг-2» ба далита ракетэнүүдые тараан тодхожо эхилхын урда тээхи байдалда тэхэрин бусахаар бэлэн байһанаа США болон НАТО мэдүүлхэ ёһотой. Энэ удаада Европодохи түгшүүрилые, тогтуурингүй байдалые улам дэбэргэхэ ёһотой буу зэбсэгүүдые шэнээр, бүри аюултай ехээр урдилдэн бүтээлгые зайсуулан сарахын тула тус асуудалые США-гай ба НАТО-гай талаар тэдэнэй союзнигуудай урда табинабди.

Бидэнэртэй хөөрэлдөөнүүдые хэхээр Холбоото Штадуудай ехэ һанаашалгатай байһые бодото хэрэгүүдһээнь ойлгоно бэзэбди.

АСУУДАЛ: Хөөрэлдөөнүүдэй үедэ бусад ямар асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэхэ аргатай гээшэб?

ХАРЮУ: Тэдэнние шиидхэлгын дэлхэй дээрэхи оршон байдалые гуримшуулха, совет-американ харилсаае һайжаруулха аргатай хэдэн асуудалые зүбшэн хэлсэхэ арга боломжонуудай бии байһанда совет хүтэлбэрилэгшэд найдана. Эб найрамдалые, уласхоорондын аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ талаар шэглүүлэгдэһэн үргэн ехэ тодорхой дурадхалнуудые оруулһан, үүсхэлнүүдые гаргаһан байнабди. Мүнөөшье тэдэмнай хүсэндөө байһаар.

Хэрбээ, жэшээнь, Советскэ Союздал адли, ядерна буу зэбсэг түрүүлэн хэрэглэхэгүй гэһэн уялга США-гай абаа гээшэ һаань, уласхоорондын байдалые, манай хоорондохи харилсаае эли бодо һайжаруулха байна. Энэнь бодото дээрээ ямар удхатайб? Ядерна буу зэбсэгтэй хүсэн түгэлдэр хоёр гүрэн нэгэ нэгэндээ эсэргүүгээр ядерна буу зэбсэг хэрэглэхые арсаха болоно. Энэнь юун гэһэн удхатайб гэхэдэ, ядерна буу зэбсэгүүдые хэрэглэлгэтэй түрүүшыншье, удаадахиншье добтолго хэгдэхэгүй бшуу.

Хэрбээ нэгэ нэгэндээ зүрюугээр сэрэгэй хүсэ хэрэглэхэгүй гэһэн Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй дурадхалые НАТО-гай оронуудай дэмжээд байгаа гээшэ һаань, энэнь Европодо, бүхы дэлхэй дээрэ этигэл найдалые мүн лэ эрид дээшэлүүлхэ юм. Бодото дээрээ энэнь юун гэһэн удхатайб гэхэдэ, тохёолдоһон арсалдаата асуудалнуудые шиидхэхын тула зэришэлдөөтэ сэрэгэй бүлэглэлнүүд хүсэ хэрэглэхые арсаха болоно. Тиигэбэлнь хөөрэлдөөнүүдые хэхын тула үргэн харгы зам нээгдэхэ бшуу. Юрэдөөл, түрүүшынь шатада этигэл найдалые, аюулгүй байдалые бэхижүүлгын хэмжээнүүдэй хараалагдаха ёһотой мэнэ һаяхан эхилһэн Стокгольмын конференци энэ талаар ехэ юумэ бэелүүлжэ шадаха байна.

Замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зайсуулан сараха асуудал шиидхэлгые хойшолуулжа болохогүй. Үгы гэбэл, хүн түрэлтэн мүнөө багсаамжалхань хүшэр бэрхэшээлтэй, айхабтар ехэ шэнэ аюултай ушархадаа болохо. США-да зохёогдон бүтээгдэжэ байһан шэнэ буу зэбсэгүүд иимэ зорилгые бодото дээрэнь бэелүүлхэ арга олгоно. Замбуулинай дайдаһаа, мүн замбуулин соо хүсэ хэрэглэлгын аюулые яажа зайсуулан сарахаб гэһэн тодорхой дурадхалнуудые Советскэ Союз оруулаа һэн. Энэ асуудалаар хөөрэлдөөнүүдые дары эхилхыень США-е уряална.

Баруунай оронуудай бэлэн байбалнь, Түбэй Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүд болон буу зэбсэгүүдые хороохо тухай Венэдэхи хөөрэлдөөнүүдтэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байһан асуудалнуудые шиидхэжэ эхилжэ болоно. Энэ талаар тодорхой дурадхалнуудаа үнии хада оруулаа һэмди. Хэлсээ баталхые хоёр талын хүсэжэ байгаа гээшэ һаань, эдэ бүгэдэ дары түргөөр үгээ ойлголсохо арга олгохо зэргэтэй.

Дайнай аюулые һуларуулха талаар шэглүүлэгдэһэн бүлэг хэмжээнүүдэй тоодо, һанаха маягта, нэн түрүүн эгээлэй юрыншье һаа, яһала ашаг үрэ ехэтэй алхам хэхые — ядерна буу зэбсэгүүдээ тэрэ хэмжээндэнь үлөөхые Холбоото Штадуудта дурадханабди. Тэдэнние нилээд хизаарлаха, таарамжатай зохидоор хорооха тухай хэлсээ дары баталха талаар шэглүүлэгдэһэн хүсэлэл оролдолгонуудаа эдэбхижүүлхэ шухала. Эдэ асуудалнуудаар бүтэмжэтэй һайн шиидхэбэринүүдые абахыень арад түмэн США-гай правительствэһаа хүлеэхэ эрхэтэйл.

Эдэ бүхы асуудалнуудаар үгээ ойлголсохын тула нэн түрүүн США-гай, НАТО-гай бусад оронуудай зүгһөө оролдолго, политическэ хүсэл эрмэлзэл хэрэгтэй. Нэгэнһээ нүгөөдэдэнь орожо, бусад асуудалнуудые шиидхэхын тула энэнь таарамжатай һайн байдал байгуулха арга олгохо байна.

Хүсэндөө найдалга, гоё гоёор үгэ хэлэлгэ бэшэ, харин имагтал иимэ замаар урагшаа дабшалга бидэнэй ажаһуужа байһан дэлхэйе үнэхөөрөөшье амгалан тайбан болгожо шадахал. Имагтал иимэ алхам хэхээр бэлэн байһанаа харуулха, бодото хэрэгүүдые бэелүүлхэ аабза гэжэ Америкын Холбоото Штадуудай правительствэһаа хүлеэнэбди. Энээндэнь бидэ ёһотойл харюу үгэхэбди.

ҮНДЭР ЭТИГЭЛ НАЙДАБАРИДА ХҮРТЭГШЭД

...харюулха байха гэжэ найданаб. Тэрэнэй оруулһан дурадхалые эндэ байгшад альга ташалгаар угтаба. Л. Н. Тюрина саашань депутатта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн нэхэгшэ Н. Г. Гладких гэгшын ажалай намтар тухай хөөрэжэ үгөө.

Надежда Григорьевна Гладких 1956 ондо Хэжэнгын районда түрэһэн. 1972 онһоо ВЛКСМ-эй гэшүүн. 1973 ондо Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай дэргэдэхи үйлэдбэриин-техническэ училищида орожо, нэхэгшын мэргэжэлтэй болоһон юм. 1974 онһоо хойшо комбинадта ажаллаха зуураа, үйлэдбэриһоо һамшаагүйгөөр һуралсалаа саашадань үргэлжэлүүлээ. Тиигэжэ тэрэ 1977 ондо хүдэлмэришэн залуушуулай 7-дохи һургуулиин 11 класс дүүргэһэн байна. Н. Гладких 1980 ондо Москвагай механо-технологическа техникумдэ орожо, тэрэнээ 1983 ондо заочноор дүүргэбэ. Тэрэ арбадахи табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн юм. Тэрэнэлэн арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбан жэлэй түсэбые хоёр һараар урид дүүргэбэ.

Надежда Григорьевна нниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Тэрэ профсоюзай цеховэ комитедэй гэшүүнээр, группкомсоргоор һунгагдаһхай. Үйлэдбэри дээрээ, нниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаһанайнгаа түлөө Н. Г. Гладких ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Табан жэлэй залуу гвардеец» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаһан.

Суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэд— комбинадай хүдэлмэрилэгшэ Н. А. Протопопова, цехэй начальник А. И. Вильдяйкин, хинагша В. И. Ильина, комбинадай директор К. П. Альцман болон бусад энэ дурадхалые халуунаар дэмжэбэ.

Хамтын суглаанда хабаадагшад Октябрьска һунгуулиин 516-дахи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутатта кандидадаар комбинадай нэхэгшэ **Надежда Григорьевна Гладких** гэгшые дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри нэгэн дуугаар баталан абаа.

С. ОЧИРОВ.

* * *

Улаан-Үдын трикотаж галар хубсаһанай фабрикын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай хамтын суглаан үсэгэлдэр баярай оршон байдалда болоод үнгэрбэ.

СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтын урда тээхи суглаае профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ Ф. А. Дубанова нээжэ, парткомой секретарь Н. А. Соколовто үгэ үгөө. СССР-эй Верховно Соведэй депутатта кандидадаар ажалшан арадай эрхимэй эрхимүүдые дэбжүүлжэ байнан тухай, энэ хүндэтэ хэрэгтэ фабрикынгаа хүдэлмэришэдэй тон харюусалгатайгаар, эдэбхитэйгээр хабаадажа байһан тухай нүхэр Н. А. Соколов тобшоор хэлээ.

Удаань оёлгын цехэй бригадир В. Г. Хандалова үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ мэдүүлээ:

— СССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалан Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутатта кандидадаар Октябрьска һунгуулиин 516-дахи округһоо Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай нэхэгшэ Надежда Григорьевна Гладких гэгшые дэбжүүлхые дурадханаб. Манай үндэр этигэл найдабариие харюулха байха гэжэ найданабди.

Цехэй комсомолой организациин секретарь Л. Н. Сирота, үйлэдбэриин диспетчерскэ таһагай начальник Л. Н. Гурова, үйлэдбэриин мастеран туһалагша В. Ю. Никитин, фабрикын директор А. Д. Тармаев гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, энэ дурадхалыень халуунаар дэмжэжэ байһанаа мэдүүлээ.

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутатта кандидадаар Октябрьска һунгуулиин 516-дахи округһоо нарин сэмбын комбинадай нэхэгшэ **Надежда Григорьевна Гладкихые** дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри хамтын суглаан нэгэн дуугаар баталба.

* * *

Хэлхээ холбооной электротехникумэй багшанар, һурагшад болон алба хаагшадай хамтын суглаан болоожо үнгэрбэ. Энэ суглаае профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ Н. А. Даниленко нээгээ. Техникумэй партийна организациин секретарь В. С. Рипп үгэ хэлэхэдээ, баяраи болон политическэ ехэ дэбжэлтын оршон байдалда болохоёо байһан СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын бэлэдхэлдэ манай техникумэй багшанар болон һурагшад харюусалгатайгаар, эдэбхитэйгээр хабаадана гэжэ парткомой секретарь хэлээ.

Техникумэй багша, ажалай ветеран В. И. Лоскутов үгэ хэлэжэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Октябрьска һунгуулиин 516-дахи округһоо Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай нэхэгшэ Надежда Григорьевна Гладких гэгшые дэбжүүлхые дурадхаба.

Ажалай, партиин, дайнай ветеран Г. А. Дондоков, техникумэй һурагша, Ленинскэ стипендиат Алексей Ситников, техникумэй хүдэлмэрилэгшэ Р. А. Голубева, багша Л. В. Коровина, техникумэй директор М. М. Эрдынеева гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутатта кандидадаар Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинадай нэхэгшэ **Надежда Григорьевна Гладких** гэгшые дэбжүүлхэ гэһэн дурадхал үнэн зүрхэнһөө һайшаан байһанаа мэдүүлбэ.

Улаан-Үдын хэлхээ холбооной электротехникумэй коллективэй хамтын суглаан СССР-эй Верховно Соведэй депутатта кандидадаар Октябрьска һунгуулиин 516-дахи округһоо **Надежда Григорьевна Гладких** дэбжүүлэгдэхэ гэһэн шиидхэбэри нэгэн һаналтайгаар баталан абаа.

Х. ДОРЖИЕВА.

* * *

Республика, район соогоо ажалайнгаа амжалтануудаар суурхадаг «Маяк» колхозой гэшүүд эршэ зоригоо улам бадараан, СССР-эй Верховно Соведэй шэнэ һунгалтада бэлдэжэ байнхай. Өөрынгөө коллектив сооһоо гүрэнэй дээдын зургаанай депутатта кандидадые дэбжүүлхэ тон ехэ золдо тудаба.

Гүрэн түрын удха шанартай, юрэ бусын энэ үйлэ хэрэгтэ зорюулагдаһан суглаае ажахын профкомой түрүүлэгшэ А. М. Соколов нээбэ. Удаань парткомой секретарь А. Л. Максимов Эхэ орон доторнай үнгэржэ байһан һунгалтын кампаниин ябаса тухай хөөрөөд, энэ политическэ ехэ хэмжээ ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадахыень колхозой ажалшадые уряалба.

Удаань үгэ абаһан, һүү һаалиин хоёрдохи фермын тоо бүридхэгшэ Е. В. Ермакова, ажахынгаа ахамад зоотехник Анна Алексеевна Денисовае Загарайн һунгуулиин 521-дэхи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхые дурадхаба.

— Анна Алексеевна Денисова түс ажахыда 1958 онһоо хүдэлнэ. Бурнашёвой ветеринарна пунктые олон жэл соо даажа байһан аад, 1971 ондо ахамад зоотехнигээр томилогдоо. Райсоведэй депутат, СССР-эй Профсоюзуудай XVI съездын делегат байһан. Буряадай АССР-эй габьяата зоотехнигэй нэрэ зэргэтэй.

Анна Алексеевна Денисовагай кандидатурые нэгэн дуугаар дэмжэхые Та бүгэдэниие уряалнаб, — гээд, Е. В. Ермакова үгээ түгэсхэбэ.

— Бэрхэ мэргэжэлтэ байхын хажуугаар Анна Алексеевна тон һонор, даамай сэдьхэлтэй хүн юм. Хони үсхэбэрилгэдэ ехэ анхарал оролдолго хандуулдаг. СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын хүндэлэлдэ даалгаһанан зуун эхэ хониин бүриһөө зуун хурьга абажа түлжүүлхэ уялга абанаб, — гээд, ахалагша хонишон Е. П. Васильев мэдүүлбэ.

Һүүлээрнь гахайшан М. О. Чистякова, комсомолой организациин секретарь З. Д. Калашникова, һаалишан В. П. Соколова нүхэр Е. В. Ермаковагай дурадхалые халуунаар дэмжэбэ.

«Маяк» колхозой түрүүлэгшэ Д. П. Болонев табан жэлэй 3 жэлэй түсэбүүдые гол дүнгүүдээр ажахынгаа эрхимээр дүүргэһэн тухай мэдээсээд, СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын хүндэлэлдэ мал ажалан бүхы продуктнуудые гүрэндэ худалдаха 1-дэхи кварталай түсэбүүдые болзорһоонь урид, мартын 20-до, дүүргэхэ тухай колхозниигуудай үмэнэһөө нандуулба.

Загарайн һунгуулиин 521-дэхи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар ажахын ахамад зоотехник **Анна Алексеевна Денисовае** дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри «Маяк» колхозой хамтын суглаан дээрэ абтаба.

* * *

«Дружба» колхозой гэшүүд правлениингээ улаан булан соо болохо һунгалтын урда тээхи суглаандаа үрдилдэн суглараба. Хүн бүхэнэй нюурта баярай тэмдэг үзэгдэнэ.

— Арадай социалис засаг түрын саашадаа урган хүгжэлгын, коммунистнууд болон партийна бэшэ хүнүүдэй хоорондохи бата нэгэдэлые бэхижүүлгын, ажалай болон политическэ эдэбхи үүсхэлэй оршон байдалда шэнэ һунгалтын кампани ябажа байнхай. Түрэл оронойнгоо һүр хүсые улам бэхижүүлхэ тухай совет хүнүүд хаа хаанагүй мэдүүлнэ. СССР-эй Верховно Соведэй депутатта кандидые дэбжүүлхэ нэрэ хүндэ манай коллективтэ хүртэнхэй, — гэжэ парткомой секретарь И. Г. Гусляков хэлэбэ.

Партиин ба ажалай ветеран П. Н. Бочеев совет араднай эгээл эрхим хүбүүд, басагадаа депутатта кандидадуудаар дэбжүүлжэ байнхай гэжэ хэлээд, Загарайн һунгуулиин 521-дэхи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутатта кандидадаар районой «Маяк» колхозой ахамад зоотехник Анна Алексеевна Денисовае дэбжүүлхэ хүсэлэнтэй байһанаа мэдүүлбэ.

Ажахын механизатор Е. Е. Григорьев ветеранай дурадхалые халуунаар дэмжээд: «Гүрэнэй засагай дээдын зургаанда өөһэдынгөө түлөөлэгшэдые эльгээхэ эрхэ манай демократиин шухала шэнжэнүүдэй нэгэниинь болоно. Нүхэр Денисова манай этигэл найдабариие харюулха гэжэ һананаб», — гэбэ.

— Комсомолшууд, залуушуул СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтые габшагай ажалаар угтахые эрмэлзэнхэй. А. А. Денисовае депутатта кандидадаар манай коллективһээ дэбжүүлхэ нурадхалые залуушуулай зүгһөө дэмжэнэб, — гэжэ колхозой комсорг Т. Л. Макарычева мэдүүлбэ.

Удаань үгэ хэлэһэн колхозой түрүүлэгшэ А. К. Чебунин ажахынгаа хүдэлмэриин дүнгүүд тухай мэдээсээд, депутатта кандидые дэбжүүлхэ эрхэ хүндэдэ хүртэһэн тула саашадаа улам эмхи гуримтайгаар хүдэлхые уряалба.

«Дружба» колхозой колхозниигууд «Маяк» колхозой ахамад зоотехник **Анна Алексеевна Денисовае** Загарайн һунгуулиин 521-дэхи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутатта кандидадаар дэбжүүлхэ гэжэ нэгэн һаналтайгаар шиидхэбэ.

КПСС-эй РАЙКОМОЙ ПЛЕНУМ

КПСС-эй Железнодорожно райкомой пленум болоожо, эмхидхэлэй асуудалнуудые хаража үзэбэ.

Ондоо хүдэлмэридэ ороһонтойнь дашарамдуулан, пленум нүхэр Н. М. Пытиниие партиин райкомой нэгэдэхи секретариин, бюрогой гэшүүнэй уялгануудһаа сулөөлбэ.

КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретаряар **В. М. Горлов** һунгагдаба.

КПСС-эй райкомой пленумэй хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүн, партиин Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь **В. С. Тимашов** хабаадалсажа, үгэ хэлэһэн байна.

МАНАЙ АГУУЕХЭ ИЛАЛТА

Тэмсэлшэ, марксистско-ленинскэ һургаалаар зэбсэгжэһэн парти Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй гол полководец, совет арадай политическэ вождь болоһон байгаа. Тэрэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай удхые, социальна шэнжые тодорхойлоо, тэрэнэй үг зорилгонуудые тодоор найруулаа. Фронт болон тылые нниитэ нэгэн дайшалхы лагерь болгожо нэгэдүүлээ, арад түмэниие илалтада хүргөө. «1941—1945 онуудай Эсэгэ орочоо хамгаалгын Агуусхэ дайнда туйлагдаһан Илалтын 40 жэлэй ой ба совет арадые сэрэгэй-патриотическа талаарнь хүмүүжүүлгын гол шухала асуудалнууд» гэһэн Бүхэсоюзна семинар дээрэ энээн тухай хэлсэгдэбэ.

Январиин 24-дэ Москвада нээгдэһэн энэ семинар дээрэ Совет Арми болон Далайн-Сэрэгэй Флодой Главна Политическэ управлениин начальник армиин генерал А. Епишев «Коммунис парти — Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай илалтые зоригжуулагша, эмхидхэгшэ» гэһэн элидхэл хээ.

Уласхоорондын байдалай орёо түгшүүрилтэй болоожо байха үедэ КПСС, Совет гүрэн эб найрамдалай, уласхоорондын аюулгүй байдалай түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэнэ гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Гэхэтэй хамта, манай парти болон гүрэн Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй хүсэ шадалые бэхижүүлхын тула шухала хэрэгтэй бүхы юумэ хэнэ.

Залуушуулые Эхэ орондоо дуратайгаар, интернациональна мэдэрэлтэйгээр хүмүүжүүлгые улам эдэбхижүүлхыень партиин Центральна Комитет уряалба. Мүнөө патриот байха гээшэ Эхэ оронойнгоо экономикые, өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые эсэшэ сусашагүйгөөр бэхижүүлхэ, империалис зэрэхэг түримхэйшүүлэй али бүхы халдалгануудһаа дэлхэйе хамгаалхаар бэлэн байха гэһэн удхатай.

(ТАСС).

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй УКАЗ

НҮХЭР С. Л. ОШОРОВЫЕ БАРИЛГЫН ТАЛААР БУРЯАДАЙ АССР-эй ГҮРЭНЭЙ КОМИТЕДЭЙ (БУРЯАДАЙ АССР-эй ГОССТРОЙН) ТҮРҮҮЛЭГШЭЭР ТОМИЛХО ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **иигэжэ тогтооно:**

нүхэр **Ошоров** Сергей Лопсоновичые Барилгын талаар Буряадай АССР-эй гүрэнэй комитедэй (Буряадай АССР-эй Госстройн) түрүүлэгшээр томилхо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1984 оной январиин 24.

КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ҮДЭР БҮРИ АШАГ ҮРЭТЭЙГӨӨР

«Шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүдhээ эхилжэ, эмхитэй hайнаар ажаллаха, урдамнай ушарhан үсөөн бэшэ бэрхэшээлнүүдые дабажа, хүдэлмэриингөө эршые саашадань улам дээшэлүүлхэ тон шухала» — гэжэ нүхэр Ю. В. Андроповой КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленум дээрэ хэлэhэн үгын текст дотор тодо хурсаар заагданхай.

Энэнь бүхы совет хүнүүдые ажалай шэнэ амжалтада зоригжуулна, улам hайнаар хүдэлхыень уялгална.

Тиимэhээ манай эндэхи ажалша коллективүүдэй үйлэдбэриин зүблөөн болон суглаанууд дээрэ үгэ хэлэhэн хүнүүд, мүн hаяхан СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлхэ асуудалаар совхоздо болоhон хамтын суглаанда хабаадагшадшье нэн түрүүн хүдэлмэриингөө үрэ дүнгүүдые улам hайжаруулха, бүри эдэбхи үүсхэл ехэтэйгээр, эршэмтэй шангаар хүдэлхэ ёhотойбди гэжэ онсолон тэмдэглэhэн байна.

Үнэхөөрөө ажахын hалбари бүхэндэ, бригада, фермэнүүдэй коллектив бүхэндэ үйлэдбэриин үрэ дүнгүүдые үшөөл дээшэлүүлхэ, бүхы ажалые hайжаруулха, арга боломжын бии байhаниие үнгэрhэн жэлшье элитээр гэршэлэн харуулна бшуу. Энээн тушаа хэдэн тоо, баримтануудые дурдахаар гэжэ hанагдана.

Жэшээнь, таряан ажалые абаад үзэе. Нёдондо совхоздо бүхы дээрээ 93,2 мянга үлүүтэй центнер таряан абтаа гэхэ гү, али гектар бүриhөө дунда зэргээр 17,6 центнер орооhон хуряагдаhан байна. Һүүлэй хоёр жэлдэ манай эндэ сагай уларилай эрхэ байдал адлирхуу байгаа. Гэбэшье газар тарялан эрхилхэ гуримые нарижуулан hайжаруулжа, тэндэхи бүхы хүдэлмэриин технологиие шэнэдхэн хубилгаhанай, бригадануудта хамтын подряд нэбтэрүүлhэнэй ашаар урзанданайхитай сасуулбал, гектарай 2 центнерээр ехэ таряан абтаа. Тиихэдэ Хандалын отделениин тракторна бригадынхид (бригадирынь В. Б. Буханаев) тарялангай гектар бүриhөө 23 центнер орооhо ургуулжа абаhан юм.

Энэ жэшээ юу харуулнаб гэхэдэ, тарялангай үрэжэл hайжаруулан, үрэhэ хүрэнгэ hайнаар бэлдэжэ, хабар, намарай бүхы хүдэлмэриие саг соонь, эрхим шанартайгаар бүтээгээд байгаа hаа, бүхы дээрэнь орооhо таряанай, мүн бусадшье ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлхэ арга боломжо манайда гүйсэд бии. Ургаса хуряалгые абаад үзэе. Үнгэрhэн намар зарим бригадануудай, механизаторнуудай техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэжэ шадаагүй, тэдэнэйнь элдэб шалтагаанаар hаатаhан дээрэhээнь энэ хүдэлмэри зарим тэды унжагайрhан байна. Тэрээнhээ боложо, тарянай бага зэргэ гээлтэдэ ороhонииньшье мэдээжэ ааб даа. Хэрбээ бүхы комбайнернуудай Н. И. Калашников, Л. З. Моксонов, Н. И. Маласов гэгшэд шэнгеэр хүдэлөө hаань, тарямнай hураггүй түргэнөөр, hайнааршье хуряагдаха бэлэй. Тусхайлбал, СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэhэн залуу механизатор Н. И. Калашников комбайнаараа 7300 шахуу центнер таряа сохёо, үнинэй комбайнер Л. З. Моксонов ургаса амяарлан хадахадаа, 550 гектар таряа баал болгоо hэн.

Совхозой мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдшье үнгэрhэн жэлдэ муу бэшээр хүдэлжэ гараа. Ажахы бүхыдэнь 23,9 мянган центнер hү гүрэндэ худалдаха түсэбтэй hаа, тэрэнээ 26 мянган центнертэ хүргөө.

Энэ амжалтада фермэнүүдэй коллективүүд булта адли ехэ хубита оруулаа гэхын аргагүй. Фофоновско фермын hаалишад (даагшань И. К. Истомин, отделениинь парторганизациин секретарь А. А. Кобылкин) эрхим үрэ дүн туйлаhан байна. Сагаан эдеэ үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэхэhээ гадна, үнгэрhэн декабрь hарада hү hааха түсэбөө 140 процент, тэрэниие гүрэндэ худалдаха даабаряа 201 процент дүүргээд, район дотороо социалис мүрысөөндэ илажа гараа. Мүнөө шэнэ жэлэй эхинhээ хойшо эндэхид hү hаалияа үшөөл дээшэлүүлhээр. Хэрбээ декабриин эсэс багаар сүүдхэдэ 1600 үлүүтэй килограмм hү hаажа байгаа hаа, январиин үнгэрhэн 15 хоногто үдэрэй 1780—1800 килограмм абадаг болонхой.

Тэрэшэлэн нёдондо үнеэн бүриhөө 3830 килограмм hү hаажа, ажахы соогоо эрхимлэhэн hаалишан Л. А. Изюрьева эндэ хүдэлнэ. Мүн бэрхэ hаалишад Д. И. Рычкова, А. А. Трескина гэгшэд баhал 3000 килограммай хилэ дабанхай.

Байгша оной январьдашье фермэнүүд үнеэдээ нэгэл адли рационоор эдеэлүүлжэ байгаад, булта hү ехээр hаажа шаданагүй. Дээрэ нэрлэгдэhэн Фофоновско МТФ-hээ гадна, Хандалын нэгэдэхи фермэ (даагшань М. Н. Николаева) энэ жэлэй эхеэр сүүдхэдэ 1,2 тонно hү абажа байhан hаа, hүүлэй үдэрнүүдтэ тэрэнээ 1,5 тоннодо хүргэжэ шадаа. Харин тиихэдэнь Быковско болон Хандалын хоёрдохи фермэнүүд hү hаалияа зарим тэды доошолуулаа. Энээнэйнь шалтагаан юуб гэхэдэ, гансахан зарим фермэнүүдтэ үнеэдэйнь олооро тугаллаhанай ашаар үйлэдбэриинь үрэ дүн дээшэлээ бэшэ, харин коллектив дотор социалис мүрысөө зүбөөр, ашаг үрэтэйгөөр дэлгэрүүлжэ, ажалай журам, хүдэлмэриин гуримые наринаар сахиха хэрэгтэ ехэл анхарал хандуулагдана ха юм.

Һү hаалиие улам дээшэлүүлхэ арга боломжо, нөөсэнүүднай эгээл эндэhээ эхитэй гэжэ бидэ тоолонобди. Тэрэшэлэн малай үүлтэр hайжаруулха, илангаяа селекционно хүдэлмэриие зүбөөр табиха, үбhэ тэжээл бүри ехээр бэлэдхэдэг болохоhоо гадна, тэрэнэйнгээ шанарые hайжаруулха, имагтал шэмын зэргээр тэнсүүлэн тааруулжа, рацион бүридхэхэ гэхэ мэтэ асуудалнуудта гол анхарал хандуулха болонобди.

Тиигэжэ бүри ойрын жэлнүүдтэ бүхы ажахыгаараа үнеэн бүриhөө дунда зэргээр адагынь 2800—3000 килограмм hү hаадаг болоожо, сагаан эдеэ үйлэдбэрилгые эрид дээшэлүүлхэ арга манайда гүйсэд бии. Харин мүнөө совхоздо үнеэн бүхэнhөө жэлдээ 2350—2340 килограмм hүн абтана.

Мяха үйлэдбэрилгэ тухай хэдэн үгэ хэлэлтэй. Совхознай гол түлэб эбэртэ бодо мал, үүлтэртэ гахай үсхэбэрилдэг гол шэглэлтэй гээшэ. Тиимэhээ үхэрэй мяха, hү ехээр абаха, гүрэндэ элбэгээр худалдахын түлөө тэмсэхэ ёhотой болонобди. Һүүлэй жэлнүүдтэ манайхин мяханда тушаагдаха малые түргэнөөр түлжүүлжэ, hайнаар шахан таргалуулаад, мяханай комбинадта ябуулдаг тусхай технологи хэрэглэнэ. Ороной, республикын түрүү ажахынуудай жэшээгээр эрэ буруу, хашарагуудые уужам ехэ хашаа, хорёо соо үбэл, зунгүй хаагаад эдеэлүүлдэг болонхойбди. Жэшээнь, тэрэ хорёо соомнай мүнөө нэгэ доро 600 үхэр шахагдажа байна. Үнгэрhэн жэлдэ эндэhээ 500 гаран шахамал мяханай комбинадта тушаагдаа юм. Жэлэй дүн гаргахада, эндэ үхэр бүхэнэй шэгнүүр сүүдхэдэ дунда зэргээр 750 граммаар нэмээгдээ гэхэ гү, али шахамал бүхэн 350 килограмм шэгнүүртэйгээр тушаагдаа.

Саашанхи зорилгомнай юуб гэхэдэ, мяханда тушаагдаха малые бүри түргэнөөр түлжүүлхэ, hайнаар шахахын тула энэ технологиёо улам нарижуулха, ашаг үрэ ехэтэй болгохо ёhотойбди. Хэрбээ буруу, хашарагуудай тус бүриин шэгнүүрые жэл соо сүүдхэдэ дунда зэргээр 850—900 граммаар, заримыень 1000 граммаар нэмээдэг болоо hаамнай, мал шахалгын болзор эрид хороогдохо, мүнөөнэйхиhээ hураггүй томо, тарган үхэрнүүд мяханда худалдагдаха бшуу. Эсэстээ энээнhээ сэбэр ашаг олзо өхөөр оруулагдаха болоно. Жэшээлхэдэ, манай бэрхэ тугалшан М. К. Метешова жэлэй ямаршье сагта нарай малай тус бүриин шэгнүүр нэмээлгые сүүдхэдэ 800—900 граммhаа доошо оруулдаггүй. Тэрэнэй харууhалhан тугалнууд хэзээдэ томо, тарган байдаг. Бүхы малшадай иигэжэ хүдэлөө hаань, али тухай ехэ нэмэлтэ продукци үйлэдбэрилэгдэхэ гээшэб.

Бэлшээриин газар багатай дээрэhээ бидэ мяханда тушаагдаха малые түхэреэн жэлдэ хаагаад эдеэлүүлхын тула тэдэниие үбhэ тэжээлээр таhалдуугүй хангаха асуудал шиидхэжэ байнабди. Шахамалнуудта зундаа сабшажа эдюулхын тула хара таряа намар таряад, ногооень июниин тэнгэhээ хойшо хуряанабди. Мүн сенаж, силос ехээр бэлэдхэдэг болообди. Бүхы үбhэ, hолоомо, талха таряае хуу хэршээд, үйрүүлээд, холёод шахамалнуудта эдюулнэбди.

Эдэ бүгэдые юундэ дурданабиб гэхэдэ, КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүд дотор ажалай бүтээсые адагынь 1 процентээр дээшэлүүлхэ, продукциинь өөрынь үнэ сэнгые 0,5 процентээр хямдаруулха зорилго табигдана бшуу. Энээниие бэелүүлхын түлөө тэмсэхэ, бүхы үрэ дүнгүүдээ эрид hайжаруулхын түлөө үдэр бүри оролдохо болонобди.

Гэбэшье эдэ бүгэдын миил зүндөө бэлэхэнээр туйлагдашахагүйнь мэдээжэ. Хүн бүхэнэй, коллектив бүхэнэй ажалдаа ямараар хандадагhаа. олоной үдэр бүриин оролдолгоhоо энэ сэхэ дулдыдаха бшуу. Энэ талаар үшөө хэрэглэгдээгүй арга боломжо, нөөсэнүүд манда яhала бии. Тэдэниие шадаал hаа түргэнөөр элсүүлхэ ёhотойбди.

В. БУСОВИКОВ,
Кабанскын районой Хандалын совхозой директор.

«Нижнеангарсктрансстрой» трестын заhабарилгын-механическа мастерскойнуудай үндэр сагаан корпусууд үргэн hаруул сонхонуудаараа яларан холоhоо элихэнээр харагдадаг. БАМ-ай барилгашад энэ мастерскойнуудай корпусууд тээшэ заажа:

— «Магирус» түхэлэй автомашинануудые заhабарилха завод, — гээд омогорхон хэлэдэг. Энэ завод-мастерскойн ашаглалгада тушаагдаха үдэрые БАМ-ай барилгашад нилээд хүлеэhэн байха. Юуб гэхэдэ, энэ үнэтэй сэнтэй, бүтээсэ ехэтэй автомашинные hайнаар заhабарилха завод Лена мүрэнэй эрьеhээ Амар мүрэнэй эрье хүрэтэр огто үгы. Жолоошод шадаха аргаараал бага зэргэ заhабарилаад лэ, эдэ машинануудые ашагладаг бэлэй.

Барилга-хабсаралгын 575-дахи поездын коллектив заводой барилгые түргэн сагай туршада дууhаба. Барилгын материал дуталдаха, сметнэ документацинууд бэлэн бэшэ, оньhон техникэ үсөөнөөр эльгээгдэхэ. Гэбэшье 575-дахи СМП-гэй хүдэлмэришэд арга шадалаа сүм хэрэглэжэ, заhабарилгын-мастерскойн корпусуудые бодхоогоо. Автомашинануудые задалха цех эгээл томо корпусуудай нэгэниинь мүн болоно.

Агрегадуудай, моторно болон элдэб детальнуудые тошниилдохо, токарна, столярна, заhабарилагдаhан детальнуудые хадагалха участогууд, хүдэлмэришэнэй амарха, ажалай hүүлдэ бэеэ угааха таhагууд—баран эндэ бии. Заводой цехүүд соогуур ябаhандал адли. Шэнэхэн шэрээр ялалзаhан станогууд, түхеэрэлгэнүүд хүнэй анхарал татаhан лэ байдаг. Энэ мастерскойн ашаглалгада тушаагдаhан үдэрhөө хойшо

ХАРАА ТҮСЭБЫНЬ ЕХЭ

тиимэшье олон үдэрнүүд үнгэрөөгүй. Гэбэшье залуу предприятиин коллектив богонихон сагай туршада шэнэ ажалдаа яhала дүршэжэ, «Магирус» түхэлэй автомашинануудые hайн шанартайгаар заhабарилан гаргадаг болобо.

Һаяшаг тус мастерскойн хабсаралгын цех сооhоо «Магирус» түхэлэй 50-дахи автомашина шэнэхэн шэрээр ялалзаhаар гараба. Барилгашад, мастерскойн хүдэлмэришэд ажалайнгаа үшөө нэгэ илалтые баяр ёhололой ороон байдалда тэмдэглээ.

— 1983 ондо 50 автомашина заhабарилха гэhэн даабари «ГлавБАМстрой» управлени үгөө юм. Энэ даабарие болзорhоонь урид дүүргээбди. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ үшөө шангаар хүдэлжэ, манай залуу коллектив бүри hайн үрэ дүн туйлаха байха, — гээд заhабарилгын-мастерскойн директор В. П. Ковальчук мэдүүлнэ.

БАМ-ай барилгада олон жэлнүүдэй туршада ашаглагдажа, хуушаржа муудашаhан автомашинануудта эрхим hайн заhабари хэхэ, шэнэдхэхэ гээшэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ ааб даа. Эндэл дүршэл шадабари, сэхыень хэлэхэдэ, бэлигшье хэрэгтэй.

— Манай слесарь-хабсаргагшад, токарьнууд, механигууд hайн бэлэдхэлтэй, ёhотой алган гартай мэргэжэлтэд байhанаа хэрэг дээрэнь харуулжа шадаа. Мастерскоймнай хүдэлмэришэд трест дотороо эгээл hайн үрэ дүн туйлана. Хүн бүридөө жэлэй туршада 16 мянган түхэриг...

Улаан-Үдын пэлэй заводой дүрбэдэхи халаан арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлдэ амжалта ехэтэйгээр ажаллажа гараа. Габшагай ажал харуулдаг түрүү хүдэлмэришэдэй дунда нэгэдэхи системын машинистнүүдэй бригадир Демьян Мартемьянович Калашников өөрынгөө халаанай хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлдэг юм. Тэрэндэ «Түрүү машинист» гэhэн нэрэ зэргэ олгогдонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. М. Калашников.

М. СУТУРИНАП фото.

УХААЛАН ЗОХЁОГШОДОЙ ДУРАДХАЛНУУД

М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой уралан нарижуулагшад болон ухаалан зохёогшод 1983 ондо 180 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэтэй 380 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ үндэр уялга абаа hэн. Абаhан энэ уялгаяа депогой уралан нарижуулагшад ба ухаалан зохёогшод амжалтатай дүүргэбэ. Бар хүсөөр хэгдэдэг ажал усадхаха хэрэгтэ зорюулагдаhан табин найман дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Тэрэнэй ашаар арбан хүн бар хүсөөр хэгдэдэг хүндэ хүшэр ажалhаа сүлөөлэгдэжэ, ондоо хүдэлмэридэ оруулагдаа. Далан гурбан хүдэлмэришэнэй ажал хүнгэдхэгдөө.

Бэлэдхэлгын цехэй харуулдагша Иван Ситников, электропоезд заhабарилгын цехэй слесарь Евгений Череп, электроаппаратна цехэй слесарь Владимир Снобков, туршалгын цехэй мастер Виктор Частин гэгшэд уралан нарижуулгын болон ухаалан зохёолгын хүдэлмэридэ эдэбхи ехэтэйгээр хабаададаг юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ И. Я. Ситников аяар 2439 түхэригэй экономическа ашаг үрэ үгэхэ зургаан дурадхал, В. А. Снобков 2646 түхэригэй арбан хоёр дурадхал оруулаа. Тиигэжэ локомотивна депогой уралан нарижуулагшад ба ухаалан зохёогшод арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабарине болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлэй түрүү зэргэдэ ябана.

Д. АМОГОЛОНОВ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ түмэр хар[...] тэй поезднууд олоор ябуулагда[...] урдань, таба—зургаан жэлэй с[...] 3,5 мянган тонноhоо дээшэлдэг[...] түмэр зам дээрэ 6, 10 мянган тонно хүрэтэр ашаатай поезд[...] лонхой.

Поезднуудые ехээр ашаалхада[...] шадаа тэрээндэ ямар хараа зор[...] тухайда АПН-эй корреспондент[...] цын гүйлтаар СССР-эй зам ха[...] орлогшо Борис Никифоров хөөр[...]

ҮҮСХЭЛ, ДҮЙ[...]

ХҮНДЭ АШ[ААТАЙ] ПОЕЗДН[УУД]

Һүүлэй арбан жэлдэ манай орон дотор ашаан ехээр, пассажирнууд олоор зөөгдэдэг болонхой. Яахадааб гэхэдэ, тон түрүүн арадай ажахын хурдан түргэнөөр хүгжэhэн, үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хубаарилан табилгада горитойхон дабшалта хэгдэhэн, улад зоннай бүри олошорhон, тэрэшэлэн арад зоной материальна болон соёлой хэмжээн дээшэлhэн байна бшуу.

Энээнэй эсэстэ оронойма́й олохон түмэр харгынууд дээрэ поезднууд оройдоол 5—6 минутын забhартайгаар хойно хойноhоо hубарилдадаг болоо hэн. Тиихэдэ ашаа тээбэри улам ехэ болоhон байба. Энээнhээ уламжалан, поезднуудые ехэ шэгнүүртэй, составуудые бүри ута болгохо аргаар түмэр харгыгаар ашаа шэрэлгые дээшэлүүлхэ гэжэ шиидхэгдэhэн байгаа.

Ашаа ехэтэй түрүүшын поезднууд Москвагай түмэр харгын узел дээгүүр ябуулагдаа hэн. Нииcлэл харгынхи орон доторoo эгээл ябадал ехэтэй харгы юм. Нэгэ доро хэдэн зуугаад поезднууд замда гаргагдаhан байдаг. Анханда Москвагай түрүү машинистнууд зургаан мянган тонно хүрэтэр ашаа зөөдэг болобо. Удаань эрдэмтэдтэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта зүбшэжэ, арба мянган тонно хүрэтэр ашаатай поезднуудые бүридүүлэн жолоодохо технологи зохёогдожо нэбтэрүүлэгдэhэн гээшэ. Тиимэ ехэ ашаатай поезднууд 1980 оной хабарhаа хойшо Рыбное-Москва гэдэг участок дээрэ ябуулагдажа эхилээ hэн. Рыбнэдэ поездын бүридүүлэгдэхэ үедэ нэгэ доро хоёр ондоо состав бэлэн болгогдоно. Тэдэниие замда гаргахын урда хоюулаень холбодог юм. Энэ поездые хоёр электровоз шэрэнэ. Тиихэдээ нэгэниинь—толгойдонь, нүгөөдэнь hүүлдэнь ябуулаг-

ЭРДЭМ МЭДЭСЭЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛНЭ

Партиин Ульяновска областной комитедэй Политическэ гэгээрэлэй байшан hуралсалай-методическа шухала түб [illegible]. Партиина болон комсомолой hуралсалай элдэб кружогууд, hургуулинууд болон семинарнуудта город болон областиин гурбадахи хүн бүхэн эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлдэг. Үзэл сурталай талаар 12 мянган хүн областьдо хүдэлнэ.

Политическэ гэгээрэлэй байшан пропагандистнуудтайгаа хамта предприяти, hуралсалай заведенинүүд болон ажахынуудта ленинскэ теориие бодото байдалтай холбоотойгоор ябуулха талаар ехэ зорилго бэелүүлдэг байна.

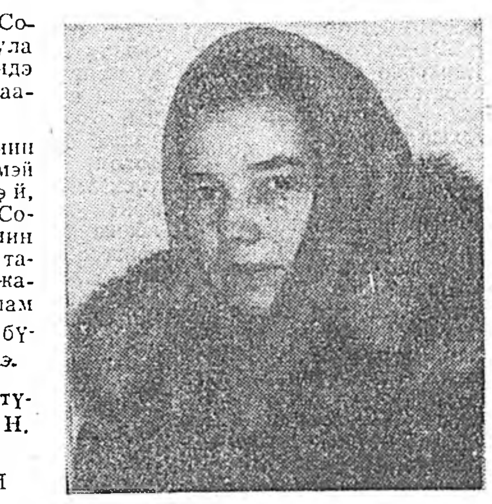
Пропагандистнуудай семинарнууд, «Ажахын тоосооной бригадна онол арга» гэhэн темээр консультацинууд болон лекцинүүд Политическэ гэгээрэлэй байшанган коллективэй ябуулдаг ажалай гол хубинь болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Политическэ гэгээрэлэй байшанда.

ТАСС-ай фотохронико.

Прибайкалиин районой «Прибайкалец» колхозой түрүү гахайшан Галина Николаевна Бурдуковская областной XXXII партийна конференциин делегадаар hунгагдаhан байна. Тэрэ арба гаран жэлдэ гахайн фермэдэ хүдэлнэ, жэл бүхэндэ ажалай үндэр амжалта туйлана. Тиигэжэ тэрэ нүхэдэйнгөө, районой ажалшадай дунда хүндэтэй болонхой. Нүхэр Г. Н. Бурдуковская КПСС-эй Прибайкалиин райкомой гэшүүн, ажалшадай депутадуудай Турунтаевска сельскэ Соведэй депутат тула нииитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг.

Мүнөө декабриин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй, СССР-эй Верховно Соведэй юhэдэхи сессиин материалнуудтай танилсаад байхадаа, ажалайнгаа эршые улам шангадуулан, үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү гахайшан, Г. Н. Бурдуковская.

В. РУБЦОВОЙ фото.

ДААБАРЯА ХОЛО ҮЛҮҮЛЭЭ

Партиин XXVI съездын, мүн КПСС-эй ЦК-гай майн болон декабриин (1983 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө Улаан-Үдын районой Сотниковско шубуунай фабрикын коллектив оролдосо ехэтэйгээр ажаллажа байна. Үнгэрhэн 1983 ондо тус фабрикын шубуушад ороной Эдеэ хоолой программые дүүргэлсэхэ хэрэгтэ хубитаяа бага бэшээр оруулалсаа.

Фабрикын коллективэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ Павел Георгиевич Акуловай даадаг звеногойхид түрүүлжэ гараба. Эндэхи түрүү шубуушад Валентина Яковлевна Гребенщикова, Яков Петрович Белогубов, Анна Егоровна Терентьева гэгшэд тахяа бүриhөө дунда зэргээр 241,7 үндэгэ абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ гэхэ гү, али 265,4 үндэгэ суглуулhан байна. Нигэжэ нёдондо тэдэнэр урдаа табиhан зорилгоёо бэелүүлжэ шадаа.

Дальбараануудые дэгжээхэ талаар түрүү шубуушад, слесарь-операторнууд нилээд габьяатай. Эдэнэрэй дундаhаа Зинаида Афанасьевна Пичугова, Ольга Константиновна Григорьева гэгшэд дальбараануудые дэгжээхэдээ, тэдэнэй толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ 8,9 граммаар нэмээжэ, түсэбөө 132 процент дүүргэhэн байха юм. Хоёрдохи бригадын шубуушад Валентина Павловна Суворова Надежда Александровна Кручинина хоёрой харууhалдаг дальбараагай толгой бүриин шэгнүүрынь сүүдхэдэ дунда зэргээр 8,9 граммаар нэмэhэн байна.

Варвара Евлантьевна Майорова, Александра Николаевна Дубинина болон бусад түрүүшүүлээрээ тус фабрика хододоо омогорходог. Эдэнэрэй нэрэ солоньгансал коллектив соогоо бэшэ, мүн район дотороо суурханхай. Мүн эндэхи бэшэшье хүдэлмэрилэгшэд ажал хэрэгээрээ түсэбэй дүүргэлтэдэ ехэхэн хубитануудаа оруулаа. Жэшээлхэдэ, жолоошод Анатолий Иванович Новоковский, Владимир Васильевич Семенов, Василий Николаевич Бурков, тракторист Владимир Николаевич Истомин, кочегар Яков Иванович Таракановский, юрын хүдэлмэрилэгшэ Галина Николаевна Карнакова болон бусадые нэрлэжэ болоно. Иимэ түрүүшүүл цех, бригада бүхэндэ нилээд олон.

А. ХАМАГАНОВ,
Улаан-Удын районой Сотниковско шубуунай фабрикын ахалагша юрисконсульт.

Совет орон дотор

ЭЛШЭ ХҮСӨӨР ҺАЙНААР ХАНГАХЫН ТУЛА

ДАРГАН-АТА (Туркмениин ССР). Туркменистанай «Дарган-Ата» гэжэ hүүлшын совхоз элшэ хүсөөр хангалтын гүрэнэй түхеэрэлгэдэ холбогдобо. Дунда Азиин элшэ хүсэнэй нэгэдхэмэл системэhээ олон километр ута шэжэм утаhаар элшэ хүсэн иишэ эльгээгдэжэ эхилээ. Ажахын үйлэдбэриин участогууд болон ажалшадай гэрнүүд электрын элшэ хүсөөр найдамтайгаар хангагдадаг болобо.

Туркменистанда элшэ хүсэн хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэнэ. Республика доторoo тон томо Марыйска ГРЭС-эй ашаглалгада оруулагдахада, хүдөө ажахын экономическа хүсэ шадалые горитойгоор дээшэлүүлхэ арга бии болоо. Шэнэ газар дээрэ уhалуурын түхеэрэлгэнүүдэй ханаануудай хажуугаар электрын элшэ хүсэ дамжуулха лининүүдэй тулганууд бодхоогдоно. Элшэ хүсэнэй туhаламжаар тарялан уhалагдана, фермэнүүд, хлопок тушаан абалгын пунктнууд дээрэ техникэ хүдэлгэгдэнэ.

Мүнөө хүдөөгэй электрижүүлгын шэнэ шата эхилэнхэй. Жэлэй дүүрэтэр Марыйска ба Чарджоуска областьнуудай элшэ хүсэнэй түхеэрэлгэнүүд холбогдохоор түсэблэгдэнэ. Энэнь промышленностиин ба хүдөө ажахын хэдэн зуугаад барилгануудые элшэ хүсөөр таналгаряагүйгөөр хангаха арга олгохо юм. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ Туркменистанда элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ 1,8 дахин ехэдхэгдэхээр хараалагдана.

ПОРТ ХҮДЭЛНЭ, БАРИГДАНА

ИЛЬИЧЕВСК. (Одесскэ область). Эндэхи загаhанай портдо ашаа тээхэ хүдэлмэридэ гар ажал байхаа болинхой. 20 мянганhаа дээшэ дүрбэлжэн метр талмайтай складай байрануудай түгэс оньhожоруулагдамал комплекс hаяхан ашаглалгада оруулагдаа юм.

Тус комплекс тамаралгада гараха судкануудые гол түлэб бэлдэдэг байха юм. Түмэр замай транспортаар асарагдаhан ашаан дүрбэн дабхар байшанда хадагалагдадаг. Эндэhээ теплоходуудай трюмүүдтэ ашаалагдадаг юм.

Складай байрануудай ашаглалгада оруулагдахада, Ильичевско далайн худалдаа наймаанай портhоо холо бэшэ оршодог тусхай шэглэлтэй гаваниин причалые түхеэрхэ хүдэлмэри түгэсхэгдөө юм.

«Антарктика» нэгэдэлэй загаhа олзоборилгын флодые ба тусхай предприятинууд болон ажахынуудай сейнернүүдые тэрэ хангана. Эндэ далайн хэшэг хадагалхын, зарим хубииень болбосоруулхын тула хэрэгтэй [...] лагданхай.

…ГАЙ ДЭЭДЫН ЗУРГААНДА

…И ЁҺО АЖАЛШАДТА ТАЙЛБАРИЛХА

…СР-эй Хуули абаха дурадхалнуудые оруул…ын комиссиин заседани боложо, ажалша… мэдэхээр хүмүүжүүлхэ талаар республи… министерствын хүдэлмэри тухай асуудал … Энэ асуудалаар Буряадай АССР-эй юс… нүхэр П. Т. Медведев тоосоо хээ.

…здын шиид- Ажалшадые …г байхаар …руулха хэм- …ПСС-эй ЦК- …лүүлэн, рес- …ин минис- дунда хуу- …рдэм мэдэ- …сэндөө бай- тайлбарилан зарим тэды … гэжэ ко- Энэ зо- зургаануу- …н эмхинүү- методическа …рилгэ, таа- …гэ тус ми- …аг байна.

Министерствэнүүд, албан зургаанууд болон ниитын эмхинүүдэй энэ хүдэлмэриин бодото байдалтай танилсадаг, хуули ёһо тухай эрдэм мэдэсэ дэлгэрүүлхэ тэдэнэй хүдэлмэриин түсэбүүдынь тааралдуулдаг, хэрэгтэй зүбшэл заабаринуудые үгэдэг байха юм.

Юстициин министерствын дэргэдэхи координационно-методическа совет хадаа эрхэтэниие хуули ёһо мэдэдэгээр хүмүүжүүлхэ, энээн тухай эрдэм мэдэсэ дэлгэрүүлхэ хүдэлмэриин гол түбынь болоно. Квартал бүри зарлагдадаг заседани дээрээ совет элдэб асуудалнуудые хаража үзэдэг, районно иимэ советүүдэй хүдэлмэрие хүтэлбэрилдэг гээшэ.

Ажалшадые хуули гурим мэдэдэг байхаар хүмүүжүүлгын хүдэлмэрие һайжаруулгын асуудалнууд министерствын коллеги дээрэ харагдадаг, партийна ба совет органуудай эдэбхитэдэй суглаанууд дээрэ зүбшэгдэдэг байна. Совет гүрэнэй болон хуулиин үндэһэ һууриин асуудалнуудаар лекцинүүд уншагдана. Энэ шухала хэрэгтэ хэблэлэй, радио болон телевидениин арга боломжонууд хэрэглэгдэнэ.

Гэбэшье энэ хүдэлмэридэ дутуу дунданууд дайралдаһаар зандаа гэжэ комисси тобшолол хээ. Тус хүдэлмэриин болон социалис хуулиие сахилга бэхижүүлхэ ябуулгануудай хэм хэмжээн мүнөөнэй эрилтэдэ хүрэнэгүй. Хуули тухай эрдэм мэдэсэ дэлгэрүүлхэдээ, ажалшадай элдэб бүлэгүүдэй илгаа, ажалша коллективүүдэй, хото городууд, хүдөө нютагуудай гурим журамай байдал хараада абтанагүй. Хүн зоной хуулиин гуримуудые мэдэдэггүй дээрэһээ олон тоото мэдүүлгэ, гомдолнууд элдэб эмхи зургаануудта ородог байха юм. Социалис ажаһуудалай ёһо гуримуудые хазагайруулдаг хүнүүдэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри һулаар ябуулагдана.

Гүрэнэй органуудай болон ниитын эмхинүүдэй хүдэлмэрие методическа талаһаань хүтэлбэрилхэ, тааруулан ябуулха талаар Юстициин министерство гүйсэд дүүрэн хэмжээ абанагүй. Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй, Хойто-Байгалай, Улаан-Үдын районуудта координационно-методическа соведүүд хангалтагүйгөөр хүдэлнэ. Бэшүүрэй, Хяагтын, Баргажанай болон бусад районуудта хуули ёһо тухай эрдэм мэдэсэ дэлгэрүүлхэ арадай университедүүд муугаар хүдэлнэ. Ажалша коллективүүдтэ юристнүүдэй олоороо ошожо, лекцинүүдые уншаха ябадал үсөөн үзэгдэнэ. Түрүү лектор-юристнүүдэй дүй дүршэл согсологдожо, олоной шадабари болгогдоногүй. Хэблэл, радио болон телевидениин үргэн ехэ арга боломжонууд гүйсэд дүүрэн хэрэглэгдэнэгүй. Юстициин, Гэгээрэлэй, Соёлой болон Техническэ мэргэжэл олгодог һуралсалай управлениин хамтын заседани дээрэ залуушуулай дунда ябуулагдаха хүдэлмэриин асуудалнууд үсөөнөөр харагдана.

Эдэ бүгэдые хаража үзөөд, тус комисси тусхай тогтоол баталан абаа. Тэрээн дотор ажалшадые хуули ёһо мэдэхээр хүмүүжүүлгын хүдэлмэрие һайжаруулха тодорхой хэмжээнүүд хараалагданхай. Юстициин министерствэдэ, арадай депутадуудай городской, районно, сельскэ болон поселково Соведүүдтэ, мүн министерствэнүүд болон албан зургаануудта тусхай дурадхалнууд оруулагдаһан байха юм.

…ЭЙ ЦК-ГАЙ ПРОЕКТЫЕ …ЫН ХЭЛСЭНЭБДИ

ажалшадые, …а ябаһан за- …унис ёһоор …аха хэрэгтэ …ммунис пар- …льство онсо …ц. Хүгжэнги …вые, комму- …гуулха хаба- …рган хүмүү- …хо програм- …ан КПСС-эй …83 он) Пле- …ө дахин гэр-

…калан, юрэн- …ническэ шэг- …ргуулинуудые һуралсалай- хүдэлмэрие һайжаруулха …ЦК-гай дур- …й шиидхэбэ- …й ЦК-гай Ге- …ь, СССР-эй Президиу- Ю. В. Андро- …эн үгые бэе- …ээрэлэй хү- багшанарай …га эрид дээ- …кымнай гэ- зургаануудта ба мэргэжэ- …билган шэ- …лэлнүүд» ту- …-гай проект хэлсэгдэжэ …шэн залуу- (халаанай) тэндэ хэлэг- эхэшүүлые …нуудые саа- …ан һайжа- …кэ хүсэлтэйб. —1966 онууд- …нууд хүрэтэр …гээр залуу …д манай 5-да- …ули дүүргэ- … аттестадтай …нэл хугасаа …иман жэлэй …тэй болоо. …огдоһон «За- … бүхэндэ — …эн Бүхэсоюз- …нүүдтэ илан- …р хүдэлһэн

…лэй завод — …азова пред- заводой кол- …ь хүдэлмэри- 5-дахи һур- …эншье, һура- …гээшэ. 1978, …эгдэһэн Бүхэсоюзна харалгада заводойхид шалгаржа, хүдэлмэришэн залуушуулай һуралсалые һайнаар эмхидхэһэнэйнгээ түлөө ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай, СССР-эй Гэгээрэлэй министерствын дипломуудта хүртөө. Мүн лэ эдэ жэлнүүдэй харалгада һургуулимнай хэдэн дахин илажа, республикынгаа Гэгээрэлэй министерствын Хүндэлэлэй грамотануудаар, КПСС-эй Советскэ райкомой, райгүйсэдкомой Улаан тугуудаар шагнагдаһан габьяатай.

Шэлэй заводой аша туһаар һургуулиимнай бүхы кабинедүүд һуралсалай техническэ болон харуулан ойлгуулгын хэрэгсэлнүүдээр гүйсэд хангагданхай. Гэхэтэй хамта, һургуулиимнай педагогическа коллектив дүй дүршэлөөр баян, дээдэ эрдэмтэй багшанарһаа бүридэнэ. Жэшээлбэл, физикын багша байһан, мүнөө завуч П. Б. Александрова, хими-биологиин багша А. П. Мальцева гэгшэд арба, хори гаран жэл хүдэлнэ, үшөөшье хүдэлхэ байха. Багшын хүдэлмэри хүндэ. Гэбэшье һуралсалай үедэ залуу хүдэлмэришэдэй хүгжэжэ, ажалай түрүүшүүл, эрхим мэргэжэлтэд болоходонь, багша хэды ехээр баясадаг, сэдьхэлээ ханажа ябадаг гээшэб. Жэшээлэн хэлэбэл, Екатерина Филева 25 наһатайдаа 7-дохи класста һуралсалаа үргэлжэлүүлээ. Тиигээд индустриальна техникум дүүргэжэ, заводойнгоо гол цех болохо шэл бүтээн гаргалгын цехэй начальнигай орлогшоор зургаан жэлэй туршада хүдэлжэ байнхай. Һургуулиемнай дүүргэгшэдэй уулзалгада ерэхэдээ:

— Иимэ орёо оньһотой заводто хүдэлхэдэ, тон хэрэгтэй болодог эрдэм мэдэсэ олгуулха талаар хүдэлмэришэн залуушуулай һургуули миний хуби заяанда аһан ехэ үүргэ дүүргээ,—гэжэ Екатерина Яковлевна дурдан хөөрэдэг.

ЕХЭШҮҮЛЭЙ ҺУРАЛСАЛАЙ ТҮБҮҮД

Нёдондо Ехэшүүлэй юрэнхы һуралсалай эрдэм-шэнжэлгын институдай зуушалгаар «Ехэшүүлэй һуралсалай түб» гэһэн шэнэ түхэлэй һургуулиие эмхидхэжэ, туршалгынгаа хүдэлмэриин түрүүшын алхамуудые хэжэ байнхайбди. Тиимэ һургуулиин программатай, һуралсалай-тематическа түсэбүүдтэй, туһаламжын заабаринуудтай коллективэйхиднай танилсажа, бүрин түгэс дэмжэһэн байгаа. Ерээдүйдэ, ехэшүүлэй бүгэдэ ниитын дунда һуралсалай түгэс бэелүүлэгдэхэдэ, тус һургуули «Ехэшүүлэй дээдэ һургуули» гэһэн түхэлэй болгогдохо ёһотой. Тиихэдэ программань институдайхида дүтэрхышэг болохо хадань, мүнөөнһөө ехэшүүлэй дээдэ һургуулиин программаар зарим факультедүүдые нээжэ, туршалгын хүдэлмэри эхилбэлнай, ехэшүүлэй һуралсалай түбтэ ажалшадай анхарал дээшэлжэ, хандалганьшье хубилха зэргэтэй гэжэ һанагдана.

Манай һургуулиинхид ехэшүүлэй һуралсалай түбэй программаар хэшээлнүүдые үнгэргэжэ эхилэнхэй. Тус хэшээлнүүдтэ ажалшад тон дуратайгаар ябана. Гэбэшье тэдэниие эмхидхэлгэдэ дутуу дунданууд ушарна. Жэшээлбэл, эдэ хэшээлнүүд һуралсалай программада оруулагдаагүй байһаар. Тиигээдшье иимэ хэшээлнүүдые үнгэргэһэнэйнгөө түлөө багшанар түлөөһэ абанагүй. Саашадаа иимэрхүү дутагдалнуудаа усадхажа, бүри һайн бэлэдхэлтэйгээр ажалшадай һуралсалые эмхидхэхэ бээбди гэжэ найдагдана гээшэ.

Байгша оной эхинһээ хойшо «Предприяти дээрэхи ажалшадтай психолого-педагогическа хүдэлмэри ябуулга» гэһэн программаар шэлэй заводой мастернуудтай болон бригадирнуудтай тусхай һуралсал эхилһэн байнабди. Тус заводой директор А. И. Богданов, парткомой секретарь Б. А. Лев болон ахамад инженер В. Л. Казаренко гэгшэд тус һуралсалые эмхидхэхэдэмнай, туһаламжа үзүүлээ.

Заводһоо социальна удхатай иимэ захил абан сасуугаа, һургуулиинхиднай дээдэ һургуулинуудай мэргэжэлтэдые хабаадуулан байжа, заводой хүтэлбэрилэгшэдэй һуралсалай программые болон түсэбүүдые табиха зуураа, «Үйлэдбэриин коллективые хүтэлбэрилгын психологи-педагогическа үндэһэ һууринууд» гэһэн курсаар хэшээлнүүдые үнгэргөө һэн. 12 часай туршада үргэлжэлһэн эдэ лекцинүүдые Зүүн Сибириин технологическа институдай доцент, педагогикын эрдэмэй кандидат М. М. Бильтриков уншажа, заводой хүтэлбэрилэгшэдэй халуун һонирхолые үүсхэһэн байна. Тиин тэдэнэр заводойнгоо штадта психолог-шэнжэлэгшые абаха гэжэ шиидээ һэн.

Тиигэжэ шэлэй заводой хүтэлбэрилхы үүргэ дүүргэдэг 38 хүн (тэрэ тоодо директор, тэрэнэй орлогшонор, ниитын эмхинүүдые хүтэлбэрилэгшэд) ехэшүүлэй һуралсалай түбэй түрүүшын шагнагшад болоһон байна. Гадна хүдэлмэришэн залуушуулай 5-дахи һургуулиин багшанарай коллектив тус һургуулида хабаадалсаһан байха юм.

Үнгэрэгшэ жэлэй декабрь һарын эхинһээ «Предприяти дээрэхи ажалшадтай психолого-педагогическа хүдэлмэри ябуулга» гэһэн темэтэй удаадахи курсаяа тэдэнэр шагнаһан байна. Тус түбэй саашадаа туршалгынгаа хүдэлмэрие улам амжалтатайгаар үргэлжэлүүлхын тулада мүнгэ һомололгын, багшанарай салин хүлһэнэй асуудалнууд дары түргэн шиидхэгдэжэ, техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй болон багшанарай тоо олошоруулагдаха зэргэтэй. Хоёрдохёор, ехэшүүлэй һуралсалай түбэй хүдэлмэрие зүбөөр эмхидхэхын тулада шагнагшадай тооё түсэбэй ёһоор олошоруулха зэргэтэйбди. Гурбадахяар, залуу багшанарые бүри институтда һуралсахаһаань хойшо ехэшүүлтэй хүдэлхөөр бэлдэжэ эхилхэ зэргэтэйбди. Тиихэдэ хүдэлмэришэн залуушуулай һургуулида олон жэлэй туршада хүдэлжэ, дүршэлтэй болоһон багшанарые тусхай шэглэлтэй аспирантурада эльгээжэ, мэргэжэлыень дээшэлүүлхэдэ, туһатай байха. Иимэ аргаар мэргэжэлээ дээшэлүүлһэн багшанар саашадаа ехэшүүлэй һуралсалай түбые толгойлхоһоо гадна республикынгаа һуралсалай түбүүдэй багшанарта горитойхон методическа туһаламжа үзүүлжэ байха аргатай болоно бшуу.

Н. ЗОЛТОЕВ,
Улаан-Үдын хүдэлмэришэн залуушуулай 5-дахи һургуулиин директор.

КОСМОНАВТНУУД ХАМТЫН НИИДЭЛГЭДЭ БЭЛДЭНЭ

СССР болон Индиин правительствануудай хэлсээнэй ёһоор, Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ Космонавтнуудые бэлдэдэг түбтэ Индиин космонавтнууд совет-энэдхэг хамтын ниидэлгэдэ бэлэдхэл хэжэ байдаг юм. Тэдэнэр теоретическэ бэлэдхэлээ дүүргээд, мүнөө замбуулинай техникые шудалжа эхилэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Индиин космонавтнууд Равиша Мальхотру (зүүн гарһаа) ба Ракеша Шамру хоёрые Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ Космонавтнуудые бэлдэдэг түбэй начальник СССР-эй летчик-космонавт, Советскэ Союзай хоёр дахин Герой Г. Т. Береговой «Салют» станцитай танилсуулна.

ТАСС-ай фотохронико.

Мүнөөдэр — Индиин национальна һайндэр, Республикын үдэр

ИНДУСТРИИН ХУРДАН ТҮРГЭН ХҮГЖЭЛТЭ

Энэ үбэл Индиин политическэ ажабайдалда «халуун хаһа саг» боложо байна. Орон дотор уласхоорондын конференцинүүд, суглаанууд, семинарнууд удаа дараалан үнгэргэгдэнэ, парламент эршэмтэйгээр хүдэлнэ. Иимэ элдэб янзын үйлэ хэрэгүүдэй оршондо Инди республикынгаа үдэрые тэмдэглэжэ байна. Энэ ехэ һайндэртэ бэлэдхэл эртээнһээ эхилэнхэй. Сэрэгэй парад болон бүхы штадуудай түлөөлэгшэдэй гоё һайхан жагсаалай болохо ёһотой ниислэл хотын түбэй гудамжые зубшуулан трибунанууд табигдана. Һайндэрэй урда тээ гаталһан замай үрэ дүнгүүд согсологдоно.

1950 ондо Инди Англиин доминион байхаяа болёо һэн. Тэрэ политическэ ба социально-экономическа бэеэ дааһан байдалай хүгжэлтын замда гараһан байгаа. 30 гаран жэлэй хугасаа соо ехэ юумэн туйлагдаа. Национальна продукт үйлэдбэрилгэ — 10 дахинһаа үлүүгээр, электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ — 20 дахин, нефть олзоборилго 7 дахин үргэдхэгдөө. 50-яад онуудай эхинэйхидэ орходоо, мүнөө дунда һургуулинуудта 5 дахин олон энэдхэг үхибүүд һурана. Студентнэрэй тоо 8 шахуу дахин ургаа. Инди захагүй замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар ехэ юумэ хэжэ байна. Түлхин гаргадаг совет ракетэнүүдэй туналамжаар газарые тойрон дабшадаг хэмэл одод табигдаһан байгаа.

50-яад онуудай эхиндэ колониальна шэнжэтэй, баруунай оронуудай дарлалта мүлжэлгэ доро байһан, шухала хэрэгтэй бүхы түхеэрэлгэнүүдые гадаадаһаа худалдажа абадаг байһан орон мүнөө дэлхэйн түрүүшын арбан индустриальна оронойтоодо ороно. Индиин предприятинуудта мүнөөнэй станогууд, суднанууд, самолёдууд, электронно ба радиотехническэ промышленностиин хэрэгсэлнүүд, тракторнууд, комбайнууд бүтээгдэнэ. Эдэ бүгэдэ орон доторхи эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые гүйсэд хангахаһаа гадна, гадаадын оронуудта эльгээгдэдэг юм.

Үнгэрһэн жэл хүгжэлтэ дэбжэлтын замда шухала шата болобо. Премьер-министр Индира Гандиин тэмдэглэһэн ёһоор, 1983 ондо Инди экономикоёо хүгжөөлгэдэ горитой ехэ амжалтануудые туйлаа. Урда тээнь үзэгдөө дуулдаагүй ехэ — 148 миллион тонно тариан хуряагдаа. Электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ, нефть олзоборилон абалга нилээд дээшэлүүлэгдээ. Сааһан мүнгэнэй үнын унаалга доошолһон, хүн зониие ажалаар хангалга һайжарһан байна.

Гүрэнэй секторые бэхижүүлхэ талаар правительствын бэелүүлжэ байгаа хараа шэглэл экономикоёо амжалтатайгаар хүгжөөлгын эшэ үндэһэн болоно. Гүрэнэй секторые байгуулгада Советскэ Союз ехэ үүргэ дүүргэһэн байгаа. Баруунай монополинуудай экономическа колониальна дарлалта мүлжэлгэ доро байлгахые оролдон, тэрэнэй индустриин хүгжэлтэдэ туналхаяа США-гай, Англиин ба ФРГ-гэй арсаладань, СССР залуу республикада ехэ туһаламжа үзүүлэ һэн. 25 жэлэйнь ойн февраль һарада хоёр орондо үргэнөөр тэмдэглэгдэхэеэ байһан Бхилайн металлургическа комбинат гүрэнэй секторэй түрүүшын ехэ предприяти болоо бэлэй. Тэрэниие байгуулгада Советскэ Союз ехэ туһа хүргөө. Мүнөө тэрэ эгээл ашаг үрэ ехэтэй предприятинуудай нэгэниинь байнаар.

СССР-эй туналамжаар баригдаһан 70 гаран предприятида Индиин буладай 30 процентынь хайлуулагдана, нефтиин 70 процентынь олзоборилогдоно. Хүндэ металлургическа түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдэй 80 процентынь бүтээгдэнэ. Ээлжээндээ Советскэ Союз Индиһээ горитой ехэ продукци абадаг юм.

Индиин правительствын эб найрамдалта залан сэхэ хараа шэглэлые бэелүүлһэнэй ашаар уласхоорондын оршом соо оронойнь нэрэ хүндэ сэг үргэлжэ дээшэлжэ байна. Гэгээрһэн жэлдэ Н. Ганди 100 гаран оронуудые нэгэдүүлдэг бүлэглэлнүүдтэ хабаадагтүй хүдэлөөнэй түрүүлэгшээр һунгагдаа һэн. Дайни дажарта эсэргүү, шахардуу шанга байдалые һулаалхын түлөө, буу зэбсэгые, нэн түрүүн ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые болюулхын түлөө, буу зэбсэгүүдые хурахын түлөө тэмсэлдэ энэ нүлөө ехэтэй эмхиин хубитаяа оруулхынь тула Инди ехэ юумэ хэнэ.

Американ шэнэ ракетэнүүдые Европодо тараан тодхолхые буруушаалгын бүхэдэлхэйн хүдэлөөндэ Индиин үргэн ниитэ арад зон улам эдэбхитэйгээр хабаадана. Вашингтоной мүнөөнэй захиргаанай аюултай түсэбүүдтэ эсэргүүсэлтын митингүүд, суглаанууд, маршнууд Делидэ, Бомбейдэ, Калькуттада, Мадраста, Индиин бусад хото городуудта болоһон байна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой найруулһан эб найрамдалта үүсхэлнүүдые энэдхэг олониитэ халуунаар һайшаана, Женеведэхи хөөрэлдөөнүүдые таһалдуулһанай түлөө Рейган болон тэрэнэй тала баригшад харюусалгатан байна гэжэ эб найрамдалай ба һаналаа нэгэдэлгын Бүх индиин эмхини гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Р. Хан намтай хөөрэлдэхэдөө тэмдэглэбэ. СССР-эй үүсхэлнүүдэй гүнзэгыгөөр бодомжологдоһон, али бүхы талаһаа нарииаар хаража үзэгдэһэн, үнэн зүб, бүхы гүрэнүүдэй аша туһада харюусама байһаниинь ушар ёһо ойлгохо хүн бүхэндэ мэдээжэ гэжэ тэрэ хэлэбэ. Уласхоорондын түгшүүрилэй улам шахардуу шанга боложо байһанай түлөө «хоёр агууехэ гүрэн» гэмтэй гэһэн теориие Индиин олониитэ буруушаана. Советскэ Союз бэшэ, харин Холбоото Штадууд буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгые улам дэбэргэнэ гэжэ Индиин эб найрамдалай тала баригшад тэмдэглэбэ. СССР бэшэ, харин США дэлхэй дээрэ сэрэгэй хүсөөр ээрхэн эзэхилхые, һанал бодолоо бэеэ дааһан бусад арадуудта мэдүүлхые һэдэнэ.

«Хүйтэн дайн» Индиин хилэнүүд хүдар хүрэжэ байна гэжэ Индидэ хэлсэдэг. Индидэ, бүлэглэлнүүдтэ хабаадагтүй бүхы хүдэлөөндэ зүрюу харша политикаһа США бэелүүлнэ. Пентагоной сэрэгүүд Индиин океан дээрэ улам олошоруулагдажа байна. Залуу гүрэнүүдтэ, тэрэ тоодо Индидэ эсэргүүгээр эдэ бүхы хүсэнүүд шэглүүлэгдэнэ. Зүүн-Урда Азида, Персидскэ тохойн оршондо тэдэнэй ябуулганууды хүтэлбэрилхэ түбэй командовани эмхидхэгдэнэ. Ээрхэг түримхэй ябуулганууда үргэдхэхын тула США энэ районд шэнэ баазануудые бэдэрнэ.

Энэдхэг-совет заншалта хани барисаан Ази түбидэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал болон тогтууритай найн байдал хангалгын шухала нүхэсэл болоно гэжэ дайни дажарта эсэргүү митингүүд дээрэ, гүрэнэй ажал ябуулагшадай мэдүүлгэнүүд дотор, Индиин хэблэлдэ тэмдэглэгдэнэ. Эб найрамдал, хани барисаан ба харилсаа холбоо тухай 1971 оной август һарада Делидэ гарлабигдаһан совет-индиин ашаг үрэ ехэтэй харилсаае баталхаһан байна. Хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалганууд, хөөрэлдөөнүүд харилсаа холбооё бэхижүүлгэдэ, үргэдхэлгэдэ ехэ хубитаяа оруулна.

Индиин бэеэ дааһан байдалтай гадаадын политика, экономическа хараа шэглэл бүхы оронуудта һайшаагдаагүй байһаниинь элитэ. Тэрэниие замһаань хадууруулхын тула, империалис зонхилолгодо оруулхын тула США республикые хайра гамгүйгөөр хашадаг байгаа, мүнөөшье хашажа байһаар.

А. ВИНОГРАДОВ,
ТАСС-ай корр.

Дели.

Хилын саанаһаа

ТАСС АПН

СТОКГОЛЬМЫН КОНФЕРЕНЦИ

…БМ. Европодо …лые, аюулгүй …хижүүлгын ба …дые хуряалгын …е бэелүүлхэ …үдэлмэрээ эндэ …ээр. Энэ ху- хабаададаггүй …айн гүрэнүүдэй делегадуудай …элэбэ. Дундада …һондо аюулгүй …алгын асуудал- …нэр хараа бодо- …һан байгаа. …үбиин аюулгүй …да далайн аюул- …тай нягта хол- тэмдэглэхэ зуу- …ольмын конфе- …да удха шанар- үгэ хэлэгшэдэй …олон зааба. Европодохи шахардуу шанга байдалые һулааруулгын тодорхой хэмжээнүүд Дундада далайн урда хүбидахи байдалда һайнаар нүлөөлхэ байна гэжэ тэдэнэр тоолоно.

Вашингтоной тухиралга дэмжэлгэ доро Израилиин ээрхэг түримхэй политика бэелүүлһэнэй ашаар мүнөө Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал орёо түгшүүрилтэй боложо байна гэжэ араб гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд батаар элирхэйлэн харуулба. Тель-Авив ээрхэг түримхэй ябуулгануудаа болюулнагүй. ООН-ой тогтоолнуудые хазагайруулжа, булимтаран эзэмдэһэн араб газар нютагуудтаа Израилиин шэнэ-шэнэ һуурин тосхонуудые байгуулна гэжэ тэдэнэр тэмдэглээ. Тиихэдээ тэрэ булимтаран эзэмдэһэн газар нютагуудайнгаа хүн зониие хайра гамгүйгөөр хашана харшална, хүршэ араб гүрэнүүдтэ ехэ аюул тохёолдуулна.

«Али бүхы асуудалнуудые эбэй ёһоор гуримшуулан шиидхэхэ», «хүнэй эрхэнүүдые, үндэһэн сүлөөнүүдые хангаха» шухала байһан тухай Израилиин түлөөлэгшын мэдүүлгэнүүд, мүн «этигэл найдалые бэхижүүлхэ», «хүсэ хэрэглэхэгүй» гэһэн гол ёһонуудые сахиха талаар тэрэнэй билдагууша хуурмаг уриануудехэл ая таагүйгөөр соностобо.

Араб оронуудай түлөөлэгшэд үгэ хэлэхэдээ, энэ худал хуурмаг үгэнүүдыень гүйсэд элиишэлэн буруушааһан байгаа. США-гай туһаламжа дэмжэлгэ доро Израиль булимтархы хараа шэглэлээ үргэлжэлүүлһээр гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ. Сириин түлөөлэгшэ Стокгольмын конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Дүтын Зүүн зүгтэ Вашингтоной бэелүүлжэ байдаг ябуулганууд тон аюултай байна гэжэ онсолон зааба. Американ агаарай-сэрэгэй хүсэнүүд, сэрэгэй корабльнууд Ливанай эрье шадараар һүндэлнэ, сэрэгэй ябуулгануудта улам эдэбхитэйгээр хабаадуулагдана гэжэ тэрэ хэлээ. «Олонациональна хүсэнүүд» гэдэгэй Ливанда байлгагдаһан ушар эндэхи аюулта байдалые улам дэбэргэнэ. Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые гуримшуулан шиидхэхын тула ганса нэгэн оронуудта, хоёр талада хабаатай хэмжээнүүд абтаха гэхэ гү, али нюуса хэлсээнүүд бэелүүлэгдэхэ ёһотой бэшэ, харин 1967 ондо булимтаран эзэмдэһэн араб газар нютагуудһаа Израилиие бүрин хүсэдөөр гаргажа, Палестиныне сүлөөлхэ эмхиин толгойлдог палестин арадта өөһэдын гүрэниие байгуулха эрхэ олгоһон үргэн ехэ шиидхэбэри абтаха зэргэтэй гэжэ Сириин түлөөлэгшэ саашань хэлэбэ.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые үнэн зүбөөр гуримшуулан шиидхэлгэ Европодохи, бүхы дэлхэй дээрэхи түгшүүрилые һулааруулха арга олгохо байна. Дундада далай амгалан тайбан байдалай зоно болгогдохо ёһотой гэжэ араб оронуудай түлөөлэгшэд конференци дээрэ мэдүүлбэ.

ШВЕЦИИН КОММУНИСТНУУДАЙ ХУРАЛДААН

СТОКГОЛЬМ. Швециин коммунистнуудай хүдэлмэришэнэй партиин правлениин пленум эндэ болобо. Мүнөөнэй шатадахи партиин зорилгонуудые, эб найрамдалай ба уласхоорондын шахардуу байдалые һулааруулхын түлөө, швед ажалшадай социальна ба экономическа эрхэнүүдэй түлөө тэмсэлдэ коммунистнуудай хабаадаха асуудалнуудые тэрэ зүбшэн хэлсэбэ.

РПКШ-гэй правлениин түрүүлэгшэ Рольф Хагель пленум дээрэ элидхэл хэбэ. Европо түбидэ дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ шэнэ ядерна ракетэнүүдэй тараан тодхогдожо эхилхэдэ, уласхоорондын байдал эрид муудаа гээд тэрэ зааба. Эб найрамдалай хэрэгтэ тон аюултай дайнда бэлдэлгэдэ Европые татажа оруулха гэһэн Рейганэй засаг захиргаанай һэдэлгэнүүдтэ эрид шууд сохилто үгэхэ хэрэгтэй гэжэ элидхэлшэ онсолон зааба.

Европодо этигэл найдабари, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ, буу зэбсэг хуряаха хэмжээнүүдэй талаар Стокгольмдо хүдэлмэрээ эхилһэн конференци хадаа этигэл найдабари ба харилсаа холбоо бэхижүүлгын аша туһада, эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай аша туһада гүрэнүүдэй хоорондо хөөрэлдөөнүүдые үргэлжэлүүлхэ шэнэ арга боломжонуудые нээхэ байна гэжэ Р. Хагель тэмдэглэбэ.

Х. МАРИАМАЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

АДДИС-АБЕБЭ. Хүдэлмэришэд болон таряашадай түрүү партиие байгуулга хадаа Эфиопиин түүхын шухала шата болоно гэжэ Саг зуурын сэрэгэй захиргаанай соведэй (ВВАС) ба Эфиопиин Ажалшадай партиие эмхидхэхэ комиссиин (КОПТЭ) түрүүлэгшэ Менгисту Хайле Мариам мэдүүлбэ. Ажалшадай үзэл сурталые нэгэдүүлээд байхада, Эфиопиин революци урагшаа дабшаха аргатай юм гэжэ тэрэ КОПТЭ-гэй ЦК-гай эндэ болоһон ээлжээтэ пленум дээрэ элидхэл хэхэдээ тэмдэглээ. Ерээдүйн партиин программа хадаа энээнэй үндэһэ һуури болоно.

Үргэн ниитэ хүн зоной дунда үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие шангадхаха гээшэ шухала удха шанартай гэжэ Менгисту Хайле Мариам заагаа. Иимэ зорилготойгоор бүхы орон доторoo эхин политическэ бэлэдхэлэй һургуулинуудые нээхээр, дунда һургуулинуудай программада политическэ эрдэмэй үндэһэ һууриие шудалхаар, ниитын эрдэмэй институт байгуулжа, хүтэлбэрилхы партийна кадрнуудай мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхээр хараалагдана.

…ЮГОСЛАВИИН …МУНИСТНУУДАЙ …ЗОРИЛГОНУУД

…Д. Югославиин …удай Союзай …та зорюулагда- …дай общинануу- эдэбхитэдэй суг- СКЮ-гэй ЦК-гай гэшүүн Д. хэлэһэн үгэ газетэнүүдтэ …

Мүнөө үедэ оронойнгоо экономико тогтоонижоруулха программые бэелүүлхын түлөө тэмсэхэ гээшэ СКЮ-гэй, бүхы Югославиин общественын шухалын шухала зорилго болоно гэжэ тэрэ хэлээ. СКЮ-дэ үзэл сурталай хүдэлмэриин хэмжээ дээшэлүүлхэ гээшэ онсо удха шанартай байна. Мүнөө, социализмда эсэргүү этэгээдүүдэй орон доторхи бэрхэшээл түбэгүүдые, тэрэ тоодо үзэл сурталай хүдэлмэридэ тохёолдоһон дутуу дундануудые һамбаашалан хэрэглэжэ байха үедэ, энэмнай илангаяа шухала удха шанартай болоно.

Иимэ орёо байдалда Коммунистнуудай Союзай нэгэдэлые бэхижүүлхын түлөө эрид шууд тэмсэхэ ёһотойбди гэжэ хэлэһэн үгэ доторнь тэмдэглэгдэнэ.

ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ДҮҮРЭБЭ

ОТТАВА. США-һаа Канадада ерэһэн КНР-эй Гүрэнэй Соведэй премьер Чжао Цзыянай ороной хүтэлбэрилэгшэтэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд дүүрэбэ. Хитадай правительствые толгойлогшо Канадын премьер-министр П. Трюдотой хөөрэлдэһэн, министрнүүдтэй уулзаһан, Канадын правительствада үгэ хэлэһэн байгаа.

Канадын-хитадай хөөрэлдөөнүүдэй үедэ хоёр талын харилсаанай асуудалнууд, нэн түрүүн экономическа, уласхоорондын асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа.

Хэмэл ододой хойноһоо хинан адаглаха газар дээрэхи станцинуудые Хитадта худалдаха тухай 20 миллион долларой хэлсээн Канадын компанитай баталагдаа.

«Гадаадын һомололгонуудые страховалха тухай хэлсээндэ» мүн лэ гар табигдаа. Канадын мүнгэн һангай бүлэгөөрхидэй орган болохо «Файнэншл пост» газетын бэшэһэнэй ёһоор, энэ хэлсээн Хитадай соносхоһон «нээмэл үүдэнэй» политикада Канадын мүнгэ һомололгые улам бэхижүүлхэ байна.

Эдэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ Канадын фирмэнүүд промышленна түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүд болон технологиие Хитадай дэлгүүр дээрэ гаргадаг болохо аабза гэжэ найдаһан байгаа гээд тусхай тушаалтад нюунагүй.

«МАНАЙ YЕЫН ХYН» ГЭhЭН ОЧЕРКНУУДАЙ КОНКУРС

Арбан нэгэдэхи табан жэлэймнай гурбан жэл дүүрэжэ, удаадахи 4-дэхи жэлынь гаранхай. Табан жэлэй эхинhээ республикымнай ажалшадай хэhэн ажал, түйлаhан амжалтанууд бага бэшэ, Хото городуудаймнай, хүдөө нютагуудаймнай түхэл шарай хүбилнэ. Үргэн Буряад оронноймнай карта дээрэ шэнэ-шэнэ hуурин тосхонууд мүндэлнэ, промышленна шэнэ предприятинууд, соёлой ордонууд баригдана. Тала дайдынь дундуур хэдэн зуун километртэ татагдаhан шэжэм утаhаар электрын элшэ хүсэн дамжуулагдана. Шэмэрүүн хүйтэн уларилтай Хойто-Байгалай, Баунтын районуудай нэлэнхы үргэн тайгын дундуур БАМ-ай түмэр зам баригдана.

Шууд түргөөр хүгжөөгдэжэ байhан промышленностиимнай хүдэлмэришэдэй гараар бүтээн гаргагдаhан элдэб түхэлэй машинанууд, орёо нарин электроприборнууд, сонхын шэл, барилгын элдэб хэрэгсэлнүүд, ноohон бүд ба бусад эд бараан Эхэ оронноймнай олон область, хизаарнуудта, мүн хариин гүрэнүүдтэ эльгээгдэнэ.

Республикымнай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд үнгэрhэн жэлые амжалтатайгаар түгэсхөө.

КПСС-эй XXVI съездын ба партиин ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь дүүргэхын түлөө тэмсэл гараад байhан шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрhөө дэлисэ ехэтэйгээр дэлгэрэнхэй. Мэнэ hаяхан болоhон КПСС-эй Буряадай областной партийна XXXII конференци республикымнай ажалшадай саашанхи зорилгонуудые тодорхойлбо.

Коммунизм байгуулха замаар шууд сэхээр дабшажа ябаhан Буряад оронноймнай ажалшад табан жэлэйнгээ даабарита түсэбүүдые саг болзор соонь дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, шэн зоригто ажалай баатаршалга харуулна. Тэдэнэй дунда БАМ-ай барилгашад, бүд нэхэгшэд, булад болон шэл хайлуулагшад, hаалишад, хонишод, механизаторнууд, эрдэмтэд, багшанар, врачнууд, соёлой хүдэлмэрилэгшэд бии. Тэдэнэр лэ промышленна предприяти, барилганууд болон транспорт дээрэ, колхоз болон совхозуудта, арадай гэгээрэлэй, эрдэм наукын, элүүрые хамгаалгын хүдэлмэридэ, ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын албанда шэн зоригто ажалай ульгэр жэшээ харуулжа, табан жэлэй түсэбые бодото дээрэнь бэелүүлнэ.

Эдэ бүгэдые хараада абажа, «БУРЯАД YНЭН» ГАЗЕТЫН РЕДАКЦИ ХYГЖЭЛТЭ ТYГЭС СОЦИАЛИЗМЫН YЕЫН, ШЭНЭ АЖАБАЙДАЛЫЕ ЗОХЁОН БАЙГУУЛАГША ХYН ТУХАЙ ЭРХИМ hАЙН ОЧЕРКЫН ЗАНШАЛТА КОНКУРСОЁО 1984 ОНДО ДАХИН СОНОСХОБО.

«Манай үеын хүн» гэhэн гаршаг доро толилогдохо очеркнуудай тус конкурс хадаа урда жэлнүүдэй конкурснуудай үргэлжэлэлынь байhан тула урдань табигдаhан гол зорилгоёо бүри hайнаар дүүргэхэ байха гэжэ найданабди. Ушарынь гэхэдэ, он жэлэй үнгэрхэ бүри, табан жэлэй даабарита түсэбые болзорhоонь урид дүүргэжэ байhан ажалай түрүүшүүл улам олошорно. Эдэ түрүүшүүлэй ажал хэрэг, хүсэл эрмэлзэл, hайн hайхан абари зан очеркнууд дотор уран гоёор харуулагдаха зэргэтэй.

Конкурсдо ороhон материалнууд заншалта болоhон «Манай үеын хүн» гэhэн гаршаг доро 1984 оной туршада газетымнай хуудаhануудта толилогдохо байна.

Уран зохёолшод, журналистнууд, хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэд, бүхы уншагшадай тус конкурсдо хабаадажа, бэлиг шадабаряа харуулхыень уряалнабди.

«Манай үеын хүн» гэжэ конкурсдо илажа гарагшадта редакциин Хүндэлэлэй грамота иимэ шангуудтайгаар барюулагдаха гэжэ тогтоогдобо:

НЭГЭДЭХИ НЭГЭ ШАН — 100 ТYХЭРИГ;
ХОЁРДОХИ ХОЁР ШАН— ТУС БYРИДЭНЬ 50 ТYХЭРИГ;
ГУРБАДАХИ ГУРБАН ШАН — ТУС БYРИДЭНЬ 30 ТYХЭРИГ.

«Буряад үнэнэй» конкурсдо эльгээгдэhэн очеркын хэмжээн 8—10 хуудаhанhаа дээшэ байха ёhогүй. Конкурсдо ерэhэн материалнууд гэдэргээ бусаагдахагүй.

Конверт дээрэнь «Очеркнуудай конкурсдо» гэhэн тэмдэг хээд, иимэ адресаар эльгээхыетнай гуйнабди. 670000, г. Улан-Удэ, ул. Каландаришвили, 23, редакция газеты «Буряад унэн».

Конкурсын дүнгүүд 1985 оной январиин 1-нэй номерто толилогдохо.

ГАЗЕТЫН РЕДАКЦИ.

ГАБЬЯАТА БААТАРШАЛГАНЬ МYНХЭЛЭГДЭ...

Үнгэрэгшэ оной декабриин эхинэй сэлмэг хонгор үглөөгүүр Улаан-Үдынгөө аэропортдо самолёдто hуужа, геройхото Ленинград зорео бэлэйб. Огторгойн үндэрөөр, ороной уудамаар самолёднай шуумайн ниидэбэ. Ниислэл Москвада «унаагаа» hэлгээд, үдэшын 8 сагта габьяа суута Ленинградай уужам сэлюун гудамжаар алхалжа ябаа hэм. Энээл энэ үедэ баян түүхэтэй, дайшалхы алдартай Ленинград хото тухай нангин мэдэрэл сэдьхэлдээ бөөмэйлhэмни гайхалгүйл.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадаhан сэрэгшэн бүхэн гал дүлэтэ тэрэ үеые өөрынхеэрээ дурсадаг ёhотой. Би Сталинградые хамгаалгын байлдаануудта хабаадаhан, байлдаан, тулалдаануудай халуун орьёлоое бэе дээрээ үзэhэн тула фашис булимтарагшадай хүреэлэлтэдэ ороод, аяар 900 үдэрэй туршада түүхэдэ үзэгдөөгүй баатаршалга гаргаhан Ленинград хотын эрхэтэд, хамгаалагшад тухай бодомжолноб, алдар солыень дуудуулгын үгэнүүдые тэдээндэ зорюулнаб. Октябриин революциин үлгы хото шадар хархис дайсадай бута сохигдоhон ушар оронноймнай түүхэдэ алтан үзэгүүдээр бэшэгдэнхэйл. 1941 оной сентябриин 3-да фашис булимтарагшад Ленинградые ехэ газарhаань таhалжа, эзэмдэн абахаар hэдээ бэлэй. Теэд энэ бодомжонь бүтэшэгүй байшоо. Ленинградайхидай нугаршагүй зориг тэрэ үедэ бүхы совет арадые баатаршалгада уряалдаг hэн.

...Мүнөө Ленинград оронноймнай эгээл hайхан, үзэсхэлэнтэ, ажалай, дайшалхы алдартай түрүү томо хотонуудай нэгэн мүн. Фашис хүреэлэлтэhээ гүйсэд сүлөөлэгдэhөөрнь 40 жэлэй ойе угтуулан, хотын хүн зон бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулаа гэжэ абаhаар мэдэрхээр. Ленинградые баатарлигаар хамгаалагшадай дурасхаалда бодхоогдоhон томо хүшөөhөө аяншалгаяа эхилхэ гэжэ шиидээ hэмди. Сэлмэг нэгэ үглөөгүүр Московско проспект үгсэн алхалбабди. Хоёр тээhээ үндэр жэбжэгэр барилгануудтай үргэн проспектын хоймор захадахи Илалтын талмайда хүрэхэ хүсэлтэй зорибобди. Олоной субадаг, уужам сэлеэтэй үүдээр орожо, уруугаа бууходамнай, улаан мрамор түхэрезн талмай урдамнай бии болобо. Хүхэ мрамор ханатай. Дунданьголложо, сэрэгшэн хүдэлмэришэн хоёрой ажалдаа, жагсаалдаа байhые харуулhан үндэр хүшөө огторгой өөдэ тэгүүлэнхэй. Фашис хүреэлэлтын хүшэр хүндэ үедэ сэрэгшэ хүдэлмэришэн хоёрой бэрхэшээлнүүдые адли тэгшээр дабажа гараhые гэршэлнэ бшуу. Улаан Тугта Балтиин флодой туhаламжаар Ленинградай фронтынхидай Выборгые сүлөөлhэн түрүүшын ехэ байлдаан тусгаар харуулагданхай. Түхэрезн сахариг доогуур, ханын дээдэ захаар хэдэн мүнхэ зула бадарна. Эдэ зуланууд томо добтолгонуудай тоогоор бадараагданхай гэжэ ойлгонобди.

Ленинградые баатарлигаар хамгаалагшадта зорюулhан музей-зал руу hубарилдан оробобди. Ленинградай хүн зоной, сэрэгшэдэй блокадын хүндэ хүшэр үедэ гаргаhан гайхамшагта габьяа, Эхэ орондоо үнэн сэхэ байhые, илаха гэhэн түгэс эрмэлзэлтэйгээр жагсаhые, жаргалта ерээдүйдэ бата этигэнги ябаhые эгээл эндэ зүрхөөрөө мэдэрнэбди. Музей эмхидхэхын тула хэды шэнээн оролдолго гаргагдаа гээшэб!

Үнгэрhэн үе сагай үнэншэмэ тодо зураглалнууд нюдэнэй урда бодотоор харагдахадал гэнэ. Тэрэ үеын хэрэгсэлнүүд, зэр зэмсэг, ажаhуудалай хэрэглэмжын зүйлнүүд, элдэб шухаг документнүүд олоной анхаралда табяатай. Хүреэлэлтын үедэ агаарай аюул тухай дохёо дамжуулжа, хүн зониие ажал хүдэлмэридэ, тэмсэлдэ уряалжа байhан радиогой репродукторые hонирхон харанабди. Д. Шостаковичой Долоодохи симфони энээхэн скрипкэ дээрэ гүйсэдхэгдөө hэн. Ладожско нуур... Эгээл энэмнай Ленинградые Ехэ газартай холбоhон гансахан зам бэлэйл. Теэд удаан, орой болотор хүрэжэ үгэнгүй, ашаа зөөлгэ, хүн зондо эдеэ хоол асаралга hаатадаг байhан. Ноябриин 20-hоо хилээмэнэй нормо багадхагдажа, хүдэлмэришэдэй бүлэдэ 250, алба хаагшадта 125 грамм хилээмэнэй карточканууд үгтэдэг болоо hэн. hүүлдэ, декабриин жабарта Ладожско нуур мүльhөөр хушагдажа, бэрхэшээлтэй замаар хилээмэн, эдеэ хоол асарагдажа эхилээ.

Эдеэ хоолоор, уhаар дуталдаха, бомбодолго, дайсанай буудалга доро ажаhууха, тэмсэхэ зориг бэедээ олоhон, уялгата ажалдаа хүдэлжэ, завод, фабриканудай дайнай үеын түсэбтэ даабаринуудые үдэр hүниие илгангүй дүүргэhэн хүнүүдэй нэрэнүүдые дурдан дурдан дабтамаар лэ. Гал түймэр сарагшад саг үргэлжэ харуулда байжа, 30 мянган түймэр сараhан юм. Эдэнэй дунда Ленинэй, Дайшалхы Улаан Тугай орденуудта хүртэhэн хүнүүд бии. Партизануудай 13 бригада дайсанда гэнэ усал ушаруулжа, хотые хамгаалагшадта халуун туhаламжа үзүүлжэ байгаа. Эдэ бүхы үйлэ ушарнуудые бодотоор мүнхэлхын тула оролдогдоо гээшэ.

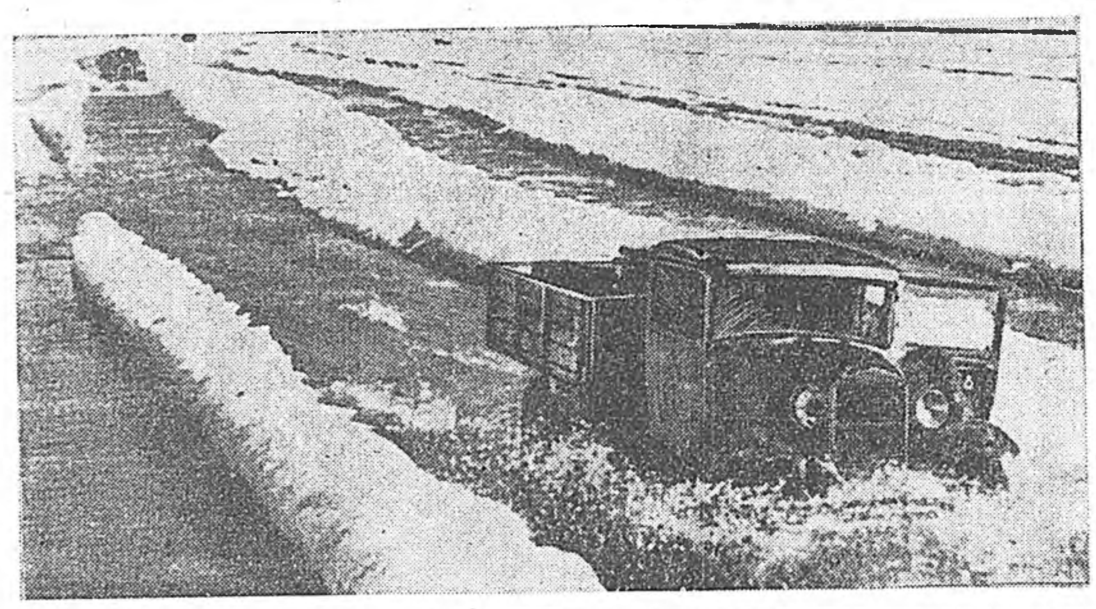
Сагаан мрамораар хэгдэhэн гурбан ехэ самбар дээрэ Ленинградые хамгаалагшадай нэрэнүүд аржытар hиилэн бэшэгдэнхэй. Советскэ Союзай 615 Герой, Социалис Ажалай 10 Герой, сэрэгшын Алдар Солын гурбан шатын орденуудаар шагнагдаhан 32 хүн тодорон гараhан байха юм.

Музейе хаража түгэсхэхэ үедөө хүреэлэлтын эхинhээ hүүл хүрэтэр Ленинградай тэрэ үеын бодото байдалые гэршэлhэн кинофильм хараабди. Ленинградайхидай илагшадаа баяр баясхалантайгаар угталгын үзэгдэл хэды hонирхолтойб! Сагаахан самсатай, оодон хүхэ үмдэтэй 2 наhатай бишыхан хүбүүн нэгэ офицертэ баглаа сэсэг барюулна. Тэрэ офицер хүбүүе эрхэлүүлэн таалаад, гар дээрээ үргэнэ. Энэ гарамгай наhа... цер Виктор ... жэ элирбэ. ... тодо алба ... мэ баримтануу... лоо. hаа, оло... кадын үедэ ... Ленинградай ... шиидхэхы хүс...

Армиин ген... ровой коман... оной январи... Ленинградай ... толгодо Балти... тийска 2-дох... ско фронтну... жа үзүүлhэн ... январиин 27-... град хото да... тэhээ гүйсэд ... юм. Тэрэ гэh... бан байдалай... рөө.

...Гайхамшаг... Ленинградые ... дурасхаалда ... музей хадаа ... гин газарын ... ерэhэн хүн ... га тухай, Эхэ ... хэ сүлөө тух... гоо уялга т... долдо абтад...

Ленинград

YЛЬГЭР ДОМОГТО «АЖАМИДАРАЛАЙ ХАРГЫ»

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдэй туршада Ленинградай түлөө баатаршалгата тэмсэлдэ Ладога нуурай мүльhэн дээгүүр татагдаhан «Ажамидаралай харгы» тон ехэ үүргэ дүүргэhэн гээшэ. Хоёр жэл хахадай туршада город хүреэлэгдээд байгаа. Гэбэшье энэ хүндэ хүшэр үедэ Ленинград гансаардаагүй, тэрээндэ бүхы оромнай туhаламжа хүргэжэ байгаа бшуу.

Ленинградай хүреэлэлтые бута сохиhоор 40 жэлэй ойе тэмдэглэлгын үедэ Ладога нуур дээгүүр «Ажамидаралай харгын» гарадаг байhан газарта дайнай ветеранууд, залуушуул ерэжэ, Агууехэ Октябриин үлгы — Ленинградые хамгаалагшадые дурсана.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: «Ажамидаралай харгы» — 1943 он. (Сэрэгэй корреспондент Р. Мазелевай зураг; Осиновец хушуун дээрэхи «Ажамидаралай харгы» гэhэн музей соо үнинэй нүхэд уулзаба. Автомобильна 390-дэхи ротын политрук байhан Д. П. Смирнов (зүүн гарhаа), энэ батальоной жолоошон А. Н. Смирнов, Дмитрий Павлович граждан дайнда хабаадалсаhан, 1920 онhоо партиин гэшүүн. 1941 оной ноябриин 24-дэ тэрэ мүльhэн харгыгаар түрүүлэн, өөрынгөө ротые толгойлжо гараhан юм.

ТАСС-ай фотохронико.

YРЬhАЛАМЖАДА ХАБААДЫТ!

Гүрэнэй шүүбэритэ урьhаламжын онсо шэнжэнүүд тухай асуудалтайгаар республикын ажалшад нэгэнтэ бэшэ манда хандадаг юм. Нөөсэлгын кассануудта мүнгэеэ хадагалhандал адли хүбиин страховани мүнгэ зөөриеэ нөөсэлхэ арганууд нэгэн мүн гээд тобшололтой. Гэхэтэй хамта, hайн талынь дурдабал, облигацинуудые оронойнгоо ямаршье нөөсэлгын кассада тушаажа болохо юм. Мүн ямаршье нөөсэлгын кассада эдэнээ шалгаад, шүүбэриеэ абахада хамаагүй.

Гүрэнэй дотоодын шүүбэритэ 1982 оной урьhаламжа тухай ажалшад онсо hонирходог. 1982 оной урьhаламжа 1966 оной гурбан процентнэ урьhаламжатай адлирхуу юм. Гэбэшье нилээд илгаатай. Шүүбэриин хэмжээн дээшэлээ, онсолбол, эгээл ехэнь 5 мянганhаа 10 мянга хүрэтэр, эгээл баганьь 40-hөө 100 түхэриг хүрэтэр шүүбэритэй болоо. Облигациин сэн 20 түхэригhөө 50 хүрэтэр дээшэлээ. Энэмнай шүүбэринүүдэй хэмжээнэй дээшэлhэнтэй холбоотой.

Мүнгэеэ облигацинуудай аргаар хадагалалга аятайл даа. Урьhаламжын бүхы хугасаа соо облигацинуудай 32 процентнь шүүдэг, үлөөшэ 68 процентнь нөөхил үнэ сэнгээрээ hөөргөө худалдан абтадаг гээшэ. Нөөсэлгын кассанууд облигацинуудые бага зэргэ дээшэлүүлэгдэhэн сэнгээр хүн зондо худалдадаг hаа, hөөргэнь худалдан абахадаа, облигациин бодото сэнгые хараадаа абадаг байна. hара хахад болоод лэ шүүбэриин тираж үнгэргэгдэдэг.

Шэнэ 1982 оной урьhаламжын онсо шэнжэнүүдэй нэгэн гэхэдэ, 10 мянган түхэриг шүүhэн хүн «Волга» автомобиль худалдан абаха аргатай. Харин 5 мянгые шүүгээ hаа, нэгэ класс доогуур автомобиль худалдан абаха эрхэдэ хүртэдэг. Автомобилиин сэнгэй ба шүүбэриин хэмжээнэй илгаае облигацяар шүүhэн хүн өөрөө түлэхэ ёhотой. Жэшээлхэдэ, сентябриин 30-да үнгэргэгдэhэн 14-дэхи тиражай ёhоор 201931-дэхи сериин 52-дохи номерой облигацида 5 мянган түхэригэй шүүбэри тудаа. Шүүбэридэ хүртэhэн залуу хүдэлмэришэн «Жигули» автомобиль худалдан абаха эрхэдэ хүртэhэн байна.

Манай республикын хүн зондо урзанда жэлдэ облигацинуудаар аяар 290 мянган түхэриг, харин үнгэрhэн жэлэй 9 hарын туршада 220 мянган түхэриг түлэгдөө.

Гүрэнэй урьhаламжаар ороhон мүнгэ зөөри гүрэнэй бюджедтэ хэрэглэгдэдэг гээшэ. Түрүүшын табан жэлнүүдэй үедэ Магнитогорскын металлургическа комбинадые, Харьковска болон Волгоградска тракторна заводуудые, Москва болон Горькидохи автозаводуудые, Уралмаш, Ростсельмаш предприятинуудые барилгада урьhаламжын мүнгэ зөөри хэрэглэгдэhэн юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ урьhаламжаhаа ороhон мүнгэ зөөри сэрэгэй гаргашада хэрэглэгдэдэг байгаа. Ганса Буряадай АССР-тэ тараагдаhан облигацинуудhаа хуушанай мүнгөөр 200 миллион түхэриг фронтын хэрэглэмжэдэ эльгээгдээ hэн. Дайнай жэлнүүдэй үедэхи гаргашануудай 15 процентнь урьhаламжын аргаар ороhон мүнгэ зөөриин аша hэн.

1982 оной урьhаламжын облигацинууд мүнөө республика дотор үргэнөөр худалдагдана. Энэ урьhаламжын ашаар республикын бюджет 900 мянган түхэригөөр дээшэлээ гээд тэмдэглэлтэй.

1966 оной гүрэнэй гурбан процентнэ урьhаламжын облигацинуудые мүнөө нөөсэлгын кассануудта тушаажа болоно. Энэ урьhаламжын дүүрэтэр, тодорхойлбол, 1986 оной июлиин 1 болотор жэл бүри шүүбэринүүдэй найман тираж үнгэргэгдэжэ байха юм.

Хүн зоной hуудал байдалые hайжаруулха хэмжээ ябуулганууд нэгэн гэхэдэ, гүрэнэй урьhаламжые болзорhоонь урид түлэлгэ мүн болоно. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй ёhоор хүн зоной худалдан абаhан бүхы облигацинууд 1990 он болотор түлэгдэхэ ёhотой. Энээн тухай түбэй хэблэлдэ тодорхойгоор мэдээсэгдэжэ байха. Тиимэhээл нөөсэлгын кассануудай хүдэлмэрилэгшэдэй урда ехэ зорилгонууд табигдана гээшэ.

Н. АНДРИЯНОВА,
республикын Гострудсберкассануудай управлениин ахалагша экономист.

ХYРШЭНЭРЭЙ hОНИН

ЭРДЭМТЭДЭЙ ТУhАЛАМЖА

Нүхэдэй районой «Приморский» совхозой таряашад үнгэрhэн жэлдэ гектар бүриhөө дунда зэргээр 23 центнер ороohо хадажа, Эрхүүгэй область дотор мүү бэшэ үрэ дүн түйлаhан юм. Хараалагдаhанhаа холо ехэ таряа Эхэ орснойнгоо амбаарта тушаажа, табан жэлэйнгээ түсэбые дүүргэhэн байна.

Тус совхоздо Эрхүүгэй хүдөө ажахын туршалгын станциин эрдэмтэд шэнжэлгэнүүдые хэжэ, таряан ажалые зүбөөр эрхилхэ талаар горитойхон туhаламжа хүргэдэг юм. Тиимэhээ эндэ алишье талаараа hайн бэлэдхэлтэй таряашад ургажа гараа. Жэшээнь, нёдондо ургаса хуряалгын үедэ 12.600 центнер таряа хуряаhан Александр Анатольевич Ковалев, 8500 центнер сохиhон Роман Ербанович Хажинов гэгшэд түрэл ажахы дотороо түрүүлhэн алдартай.

Районой «Первомайский», «Память Ербанова» совхозууд гүрэндэ таряа тушааха түсэбүүдээ мүн лэ үлүүлэн дүүргэхэhээ гадна, ниитынгээ адууhа малда бардам хүрэхэ тэжээлэй бааза байгуулжа шадаа.

С. ЕЛАЕВ.

Усть-Орда.

НYХЭД ЁhОНОЙ УУЛЗАЛГАДА ХАБААДАХАНЬ

Хүнгэн атлетикын олон зүйлөөр СССР-эй ба ГДР-эй суглуулагдамал командануудай хоорондо нүхэд ёhоной уласхоорондын мүрысөөн январиин 26—27-до Зенфтенберг хотодо үнгэргэгдэхэнь.

Энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадахаяа СССР-эй суглуулагдамал команда ошобо. Нютагаймнай басаган, дэлхэйн урдын рекордсменкэ, уласхоорондын классай спортын мастер Надежда Виноградова оронойнгоо суглуулагдамал командын бүридэлдэ оронхой.

Буряадай багшанарай институдай физическэ хүмүүжүүлгын факультедые дүүргээд, «Трудовые резервы» бүлгэмэй областной соведэй инструктораар хүдэлжэ байhан Надежда Виноградова 1982 ондо мүн лэ Зенфтенберг хотодо үнгэргэгдэhэн иимэ мүрысөөндэ хабаадахадаа, 4264 очко абажа, зургаадахи hуури эзэлээ hэн.

Мүнөө спортсмен басаган табан зүйлөөр (60 метртэ дабалтануудые гаталалгатай урилдаан, үндэрые болон утые харайлга, ядро түлхилгэ, 800 метртэ урилдаан) мүрысэхэ юм.

Табан зүйлөөр Н. Виноградова 4716 очко абанхай. ... спортын мастерай нормативые 300 очкогоор үлүүлнэ.

В. БОРИСОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Правда» газетын асуудалнуудта Ю. В. Андроповой үгэhэн харюунууд. КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхэбди «Түйлаhанаа арьбадхан» — А. Хамагановай статья. «Манай агуууехэ илалта» — ТАСС-ай мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаhанда. Экономическа hуралсал. «Гол темэ» — А. Колоковагай статья. ...

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

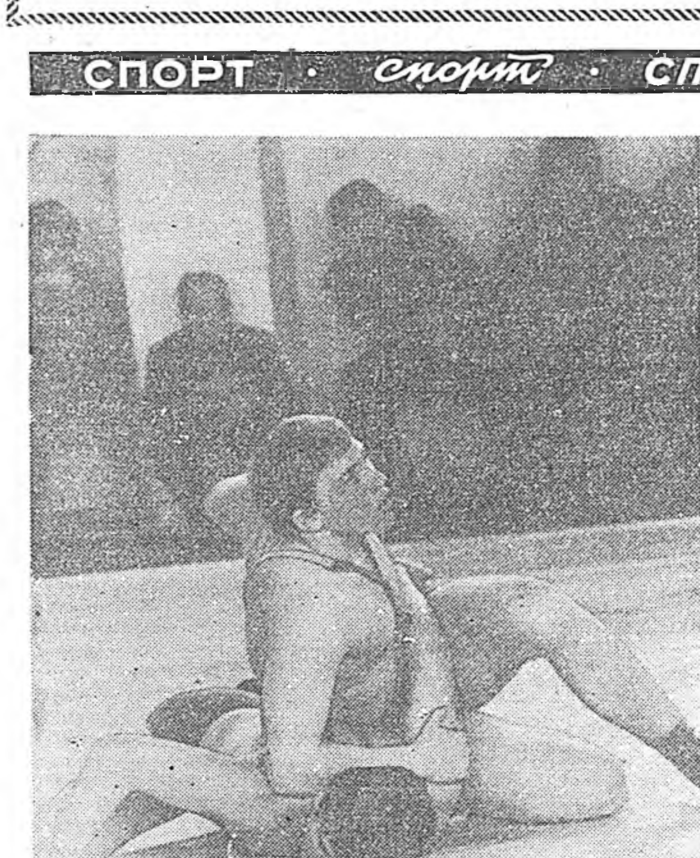
Москва. 3.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55—«Бидэнэртэй хамта, бидэнэр шэнгеэр хэлсэ, бидэнэрhээ үлүүгээр хэ». 10.55—«Эрдэм ухаан ба техникэ». 11.05 — «Блокада»—уран hайханай фильм. «Пулковский меридиан. 2-дохи фильм. 12.20 —«Арадай уран бэлиг». 13.05 —Шэнэ hонин. 15.15 — Шэнэ hонин. 15.35—Индиин Национальна hайндэртэ — Республикын үдэртэ. 16.00—Свердловскын оперо, баледэй академическэ театрай артистнуудай концерт. 16.55 — «Москвичи на марше пятилетки»—баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 17.55 — «Байгал» —мэдээсэлэй программа.

Москва. 18.15 — «Ород хэлэн». 18.45 — «Олон түмэн ажалшадай ленинскэ университет».

Улаан-Үдэ. 19.15 — Уласхоорондын шэнжэлэл. (Буряадаар). 19.30 — «Байгал» — нютагуудай hонин.

СПОРТ · спорт · СПОРТ · Спорт · СПОРТ

НИКОЛАЙН YШӨӨ НЭГЭ ИЛАЛТА

Залуушуулай дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар РСФСР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Кострома хотодо болобо. Россин Федерациин 30 гаран область, хизаар болон автономито республикын 200 шахуу барилдаашад энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадаhан байгаа.

Гаhао хүсэтэй, гоё hайхан арга дүрэтэй зургаан габшагай хүбүүднай манай республикын спортын нэрэ хүндые хамгаалба. Бүхэроссин мүрысөөндэ хабаадаха гээшэ эдир, залуу спортсмен бүхэндэ ехэ нэрэ хүндэтэй, урма баяртай хэрэг шуу. Тиимэhээ республикымнай залуу барилдаашад бүхы арга хабаяа, мэргэжэл шадабаряа харуулжа, дээгүүр hуури эзэлхые оролдоhониинь гайхалтайшье бэшэ.

«Динамо» бүлгэмэй инструктор, спортын мастер Николай Иванов хүндэшэг шэгнүүртэ барилдахадаа, бүхы уулзалгануудтаа илалта түйлажа, РСФСР-эй чемпион болобо. Энэ хадаа нютагаймнай бэлигтэй залуу барилдаашанай үшөө нэгэ илалта болоно. Ушарынь юуб гэхэдэ, Н. Иванов нёдондо жэл эдиршүүлэй дундаhаа СССР-эй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө hэн. Энэ амжалтадань тренернүүд В. Ж. Ангархаев болон Н. С. Ивахиновай габьяа ехэ.

«Динамо» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Доржи Халтанов 52 килограммай шэгнүүртэ барилдахадаа, дүрбэдэхи hуури эзэлбэ. Тэрэ шангай hууридагараха аргатай байгаа гэжэ hанагдана. Гэбэшье эдиршүүлэй дундаhаа нёдондо жэл ороной чемпион болоhон М. Мамаевтай (Махачкала) уулзахадаа, hүүшээр эршэмтэйгээр добтолжо, яhала hайн ябатараа, оройдоол арба гаран секундын үлөөд байхада, алдуу гаргаад, 7:9 тоотойгоор шүүгдэшэhэн байна.

68 килограммай шэгнүүртэ Юрий Майдарханов яhала эдэбхитэй hайнаар барилдаа гээд тэмдэглэлтэй. Эндэ аяар 28 барилдаашад сугларба. Тиигээшье hаань, тэрэ хэдэн уулзалгада илалта түйлажа, эрхим арбанай тоодо ороо. Иигэжэ эдэнэр гурбуулаа РСФСР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, январиин 29-дэ Ленинград хотодо эхилхэ hуралсал-hорилгодо хабаадалсахань. Залуушуулай дунда СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн февралиин 15-да Таллин хотодо эхилхэ юм.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Иванов (баруун гарhаа) барилдажа байна.

В. ПЛУТТЫН фото.

ТОБШОХОНООР

ХYНГЭН АТЛЕТИКЭ. Европын түрүү hуури эзэлхын түлөө үбэлэй мүрысөөн мартын эхеэр Швециин Гётеборг хотодо эхилхэ юм. Дундуур болон холын зайда урилдалгаар СССР-эй суглуулагдамал командануд hорилго бэлэдхэлээ үргэлжэлүүлжэ байна. Холын зайда урилдалгаар ороной суглуулагдамал команда Киргизэй Иссык-Куль нуур шадархи Чолпон-Ата тосхондо hорилго хэнэ. Буряадай мэдээжэ атлет, хүнгэн атлетикын урилдаагаар дэлхэйн хоёр дахин, СССР-эй хоёр дахин чемпионка, уласхоорондын классай спортын мастер Татьяна Позднякова командын бүридэлдэ ороно.

«Трудовые резервы» бүлгэмэй Олимпиадада бэлдэлгын түбэй хүмүүжэмэлнүүд —уласхоорондын классай спортын мастернууд Павел Яковлев, Александр Костецкий гэгшэд Советскэ Союзай суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, эдэ үдэрнүүдтэ Адлер хотодо hорилго хэхэнь.

☐ Адлерта Россин соведэй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эхилхэнь. Улаан-Үдын 12-дохи ГПТУ-гай хүмүүжүүлэгшэ, уласхоорондын классай спортын мастер Татьяна Жигалова мүрысөөндэ хабаадаха. Тэрэ копье шэдэлгээр СССР-эй хоёр дахин чемпионка юм.

Б. МИРОМАНОВ.

ХРОНИКО

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1984 оной январиин 24-нэй Указаар ондоо хүдэлмэридэ ороhонтойнь дашарамдуулан, нүхэр Э. А. Шодоновые Буряадай АССР-эй Барилгын талаар гүрэнэй комитедэй (Буряадай АССР-эй Госстройн) түрүүлэгшын тушаалhаа сүлөөлбэ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам редактора — 2-62-62 отв. секретарь — 2-50-52, секретариат 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23 промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63 информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61 выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография ... ственного комитета Бурятской ... делам издательств, полиграфии ... ной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ле... Н-02321. Заказ № 22. Индекс ...